

AGRICULTURAL
ECONOMICS
RESEARCH
INSTITUTE

Finland

Research reports

LANTBRUKS-
EKONOMISKA
FORSKNINGS-
ANSTALTEN

Undersökningar

Maaseudun pienyritysrekisteri

Leena Rantamäki-Lahtinen

TUTKIMUKSIA 235

Maaseudun pienyritysrekisteri

Leena Rantamäki-Lahtinen

MAATALOUDEN TALOUDELLINEN TUTKIMUSLAITOS
AGRICULTURAL ECONOMICS RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS 235

ISBN 951-687-046-5
ISSN 1239-8799

Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 1999

Esipuhe

Maaseudun yritystoiminta on voimakkaassa muutoksessa. Maatilatalouden työvoiman kysynnän väheneminen on korostanut maatilalan yhteydessä tai siitä irrallaan olevan yritystoiminnan merkitystä ansio-mahdollisuuksien tarjoajana.

Maaseudun yritystoiminnasta ei ole ollut kattavaa kuvaa. Maatalousyrittämisen rakenteesta on saatavilla tietoa; sama koskee ns. varsinaista yritystoimintaa. Avoinna on sen sijaan ollut, mikä osa yritystoiminnasta tapahtuu maaseudulla ja mikä osa yritystoiminnasta on kytköksissä maatilatalouteen. Se, ettei tiedetä yritysten määrää, kokoa ja jakautumista toimialoihin hankaloittaa maaseudun kehittämistoimien suuntaamista. Vaikeutena on ollut perusjoukkoa koskevan tiedon puute, joten ei ole voitu poimia esimerkiksi tutkimuksen teossa tarvittavia otoksia.

Käsillä oleva julkaisu esittelee maaseudun pienyritysrekisterin. Rekisteri on laadittu yhdistämällä kahden jo ennestään olemassa olleen rekisterin tietoja. Tulosten perusteella vuosina 1996 ja 1997 maaseudulla oli noin 142 000 toimivaa yritystä. Maatilatalous oli tärkein maaseutuelinkeino. Vain maatilataloutta harjoittavia maataloja oli noin 65 000 ja monitoimitiloja noin 23 000. Maatilaan liittymättömiä maaseutuyrityksiä noin 53 000. Maaseutuelinkeinot työllistivät vajaa 10 prosenttia työllisestä työvoimasta eli noin 211 000 henkilöä. Tästä maatalouden osuus oli noin 6 prosenttiyksikköä ja maaseudun muiden pienyritysten osuus vajaa 4 prosenttiyksikköä.

Hanke on tehty MTTL:ssa yhteistyössä Tilastokeskuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen kanssa. Tutkimusryhmään ovat kuuluneet suunnittelija Jouko Rajaniemi ja yliaktuaari Tuula Viitaharju Tilastokeskuksesta sekä yliaktuaari Kaija Eskelinen, tutkija Jaana Avikainen ja ATK-suunnittelija Kaj Bergman TIKE:sta. Päätoimisena tutkijana on toiminut maatalous- ja metsätieteiden maisteri Leena Rantamäki-Lahtinen. Työn on ohjannut vt. tutkimusjohtaja Ilkka P. Laurila. Tutkimuksen valvojakuntaan ovat kuuluneet pääsihteeri Juhani Tauriainen (pj.), johtaja Esa Ikäheimo, ylitarkastaja Reijo Martikainen, tutkimuspäällikkö Yrjö Ojaniemi sekä kehittämispäällikkö Leena Söder.

Yhteistyö kahden tilastolaitoksen ja tutkimuslaitoksen kesken on ollut erinomainen. Tutkimuslaitos kiittää kaikkia projektia edistäneitä henkilöitä. Tutkimus on saanut rahoitusta Maatilatalouden kehittämisrahastosta, mistä kiitos maa- ja metsätalousministeriölle.

Tulosten toivotaan hyödyttävän maaseudun kehittäjiä ja tutkijoita ja edistävän osaltaan maaseutupolitiikan toteuttamista. Maaseudun pienyritysrekisterin käyttökelpoisuutta ollaan parantamassa lisäämällä aineistoon havaintovuotia 1990-luvun alkupuolelta.

Helsingissä toukokuussa 1999

Jouko Sirén
ylijohtaja

Ilkka P. Laurila
vt. tutkimusjohtaja

Maaseudun pienyritysrekisteri

Leena Rantamäki-Lahtinen

The Rural Business Register of Finland

Abstract. The number of farms has decreased in Finland during the last decades, especially after the membership in the European Union since 1995. Simultaneously, since 1995 the profitability of agriculture has fallen significantly. This has caused many problems to rural areas, e.g. unemployment, population movement to the cities and, consequently, the population is ageing. Alternative source of income in countryside is non-agricultural entrepreneurship. Most enterprises located in countryside are classified as "small-scale enterprises". However, statistical facts, such as the number, sales and number of the personnel in these firms have thus far been unknown.

The intention of this study is simply to discover how many and what kinds of firms are located in the rural areas and describe their structures. The most important object is to create a new databank. The new databank, titled as Rural Business Register is a combination of two existing registers, namely the Business Register and the Farm Register.

The total number and the structure of firms was based on the data in the Business Register of the Statistics Finland, which covers, in terms of personnel, 99 % of the non-agricultural enterprise sector. The term "rural area" was defined by population density. If population density within a certain zipcode area is less than 50 persons/km², the area was determined as a "rural area". A firm whose sales is over FIM 49 000 but personnel is less than 20 persons was determined as a "small-scale enterprise". Enterprises, which were located in the rural areas, were picked up to the new databank.

The Farm Register is maintained by the Information Centre of the Ministry of Agriculture and Forestry. From the Farm Register all farms which have applied support for agriculture in 1997 were selected into the new register. The intention of combining two existing registers was to find out how many of the firms that are located in rural areas are actually located in a farm and are ran by a farmer (or by family members).

According to the Rural Business Register there were 61 000 small-scale enterprises in rural areas (later rural enterprises) in 1996. This is approximately 31 % of all Finnish small-scale enterprises. The total amount of sales of these firms was FIM 56 billion and the total personnel was 81 000 persons. Rural enterprises were quite small: average firm employs 1.35 persons (employees + owners) and average sales was FIM 909 000 in 1996. In the urban firms average personnel was 1.9 persons per firm.

About 7 700 of rural enterprises were located on a farm and were ran by a farmer or a family member. As expected, enterprises with farm background were smaller than firms without the farm background. Although 13 % of all rural enterprises are located on a farm, only 6 % of personnel are working on farms. Total sales of rural enterprises with farm background is FIM 3.4 billion, which is about 6 % of total sales of all rural enterprises. Average sales was FIM 445 000 in 1996. The total amount of personnel was 5 100 persons, on average 0.7 persons per firm.

The new databank, the Rural Business Register, will be updated yearly.

Index words: Business Register, enterprise, Farm Register, rural area, Rural Business Register, statistics

---

Sisällysluettelo

1. Johdanto	9
2. Maaseutu ja pienyrittäjä käsitteinä	10
2.1. Maaseutu	10
2.1.1. Erilaisia maaseutukäsitteitä	10
2.1.2. Maaseutukäsite tässä tutkimuksessa	12
2.2. Pienyrittäjä	14
2.2.1. Pienyrittäjä käsitteenä	14
2.2.2. Pienyrittäjä tässä tutkimuksessa	15
2.2.3. Pienyrittäjien luokitteluperusteet tässä tutkimuksessa	16
3. Aineisto	18
4. Tulokset	19
4.1. Pienyrittäjät maaseudulla ja taajamissa	19
4.2. Pienyrittäjien toiminta maaseutumaisilla alueilla: koko perusjoukko	20
4.3. Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat	22
4.3.1. Maatalous	25
4.3.2. Erikoismaatalous	26
4.3.3. Elintarvikkeiden jatkojalostus	27
4.3.4. Villan ja turkisten jatkojalostus	28
4.3.5. Matkailu- ja virkistyspalvelut	28
4.3.6. Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa	29
4.3.7. Maa- ja metsätalouden palvelut	30
4.3.8. Riista- ja kalatalous	31
4.3.9. Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	32
4.3.10. Koneurakointi	33
4.3.11. Turpeen nosto ja hiekan otto	34
4.4. Monitoimitilat	35
4.4.1. Maatilojen yhteydessä toimivien pienyrittäjien määrä- ja rakennetietoja	35
4.4.2. Alkutuotantoon sidoksissa olevat monitoimitilat	36
4.4.3. Maatalouden tuloverolain alainen yritystoiminta	41
4.4.4. Maatila yrityksen taustalla	42
4.4.5. Vertailua maatilalla toimivien ja muiden maaseudun pienyrittäjien välillä	43

5. Johtopäätökset	44
5.1. Tulosten tarkastelu ja johtopäätöksiä	44
5.2. Pienyritysrekisterin kehittäminen	45
Kirjallisuus	47
Liitteet	48

1. Johdanto

Maaseudun yritystoiminnan kehittämistä on pidetty tärkeänä varsinkin, kun maatalouden taloudelliset edellytykset ovat heikentyneet. Työttömyys ja väestökato ovat maaseudulla erittäin vakavia ongelmia. Maaseudun yritystoiminnan kehittämiseen, seurantaan ja tutkimukseen panostetaan monilla eri tavoin. EU:n ohjelma-perusteiset hankkeet, niiden suuntaaminen ja vaikuttavuusarviointi ovat eräs keskeinen elementti maaseudun yritystoiminnan kehittämisessä.

Maaseudulla sijaitsevat yritykset ovat yleensä pienyrityksiä. Pienyritysten perustiedot, kuten yritysten lukumäärä, toimiala ja rakennetta koskevat tiedot ovat maaseutuelinkeinojen tutkimuksen kannalta tilastoissa puutteelliset. Kehittämistoimien suuntaaminen on vaikeaa, ellei tiedetä yritysten määrää ja jakautumista eri toimialoihin. Myös yritysten luokittelu on ongelmallista maaseutuyrityksillä, joille on tyypillistä monitoimisuus.

Maaseudun pienyrityksiä sisältäviä rekistereitä on käytettävissä, vaikkakaan mikään niistä ei ole kattava. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri kattaa maatiloja lukuun ottamatta arvonlisäverovelvolliset, elinkeinoverolain alaiset ja työnantajana toimivat yritykset. Toinen käytetty aineisto on maaseutuelinkeinolain mukaista lainaa hakaneiden yritysten joukko (MMM:n lainapäätösrekisteri). Kymmenen vuoden välein tehtävässä maatalouslaskennassa on selvitetty maatiloilla tapahtuva yritystoiminnan suuntautuminen, mutta näidenkin osalta tarkempi tulosten selvittely jää verotuksen tietoaaineistojen varaan, jossa osa tuloksista luetaan maatalouden yhteyteen. Maatalouslaskenta tehdään seuraavan kerran vuonna 2000. Edellinen laskenta vuonna 1990 koski noin 400 000 maatilan joukkoa. Tällä kertaa laskenta rajataan koskemaan noin 90 000 "aktiiviutilan" joukkoa. Näiltä tiloilta selvitetään myös pienyritystoiminnan laatu ja laajuus.

Pienyrityksiä koskeva tutkimus perustuu otoksiin, joiden poiminta on ongelmallista, kun otoskehikko on puutteellinen ja perusjoukon lukumäärää ja rakennetta ei tunneta. Nykymuotoiset tilastot, rekisterit ja aineistot eivät anna riittävää pohjatietoa maaseutuyritysten taloudesta ja kannattavuudesta, rahavirroista ja yritysten kustannusrakenteesta, kilpailukyvystä, markkinoista, rahoituksesta tai toiminnan ongelmista. Maaseudun pienyritystoiminnan kehittämisen kannalta näiden tekijöiden säännöllinen seuraaminen on ensisijaisen tärkeää. Toistaiseksi pienyritystutkimusta on tehty siinä mielessä harkinnanvaraisesti valituilla aineistoilla, että tarkasteltavilta toimialoilta ei ole ollut perusjoukon rakennetietoja käytettävissä.

Hankkeen tavoitteena on ollut laatia olemassa olevia tietolähteitä käyttäen yhteenveto maaseutuyritysten lukumäärä-, toimiala- ja rakennetiedoista. Toisena tavoitteena on ollut laatia maaseutuyrityksiä koskevan tilasto- ja rekisteritiedon kehittämisesitys.

2. Maaseutu ja pienyrittäjä käsitteinä

2.1. Maaseutu

2.1.1. Erilaisia maaseutukäsitteitä

Suomessa on 5,1 miljoonaa asukasta ja pinta-ala on 338 000 km². Asutus jakautuu varsin epätasaisesti sekä alueiden välillä että niiden sisällä. Yksiselitteistä maaseutukäsitettä ei ole. Maaseutu voidaan rajata monella eri tavalla tarkastelunäkökulmasta riippuen. Riippumatta maaseudun määritelmästä maaseudulla on tiettyjä erityispiirteitä verrattaessa sitä kaupunkiin. Oksan (1991) mukaan nämä tekijät ovat:

1. Perinteisen tuotannon sidonnaisuus luonnonprosesseihin
2. Luonnon keskeisyys asumisen ja elämän ympäristönä
3. Asutuksen rakenteesta johtuvat pitkät etäisyydet
4. Vähäinen väestönmäärä

Käytännön maaseutupolitiikassa maaseutu on lähes poikkeuksetta määritelty alueellisesti. Suomessa maaseutupolitiikan kohdealueena on maaseutu, joka on määritellään alueeksi, johon sisältyvät haja-asutusalueet ja alle 500 asukkaan taajamat (Malinen 1994, s. 12). Tämän tarkastelun mukaan Suomen väestöstä 23 % asui maaseudulla (Maaseutupolitiikan neuvottelukunta 1995, s. 42). Tätä kutsutaan maaseudun suppeaksi määritelmäksi ja sitä käytetään monien kehittämissuunnitelmien toteuttamistilanteissa. Käytetty raja on edelleen selkeä, mutta soveltuu vain osaan maaseutupoliittisista toiminnoista. Ohjelmapolitiikassa määritelmää onkin tarve laajentaa avarammaksi, jolloin puhutaan vain maaseutumaisista piirteistä. Avaralla maaseutukäsitteellä tarkoitetaan Suomen oloissa EU:n käytäntöön tukeutuen kaikkia niitä kuntia ja kaupunkeja, joiden asukasluku on alle 30 000 asukasta (Maaseutupolitiikan YTR 1996, s. 22).

OECD määrittelee maaseudun alueeksi, jolla on vähemmän kuin 150 asukasta / km². Tätä määritelmää soveltaen Suomi on Norjan ja Turkin ohella yksi järjestön maaseutuvaltaisimpia maita. OECD:n määritelmän mukaan 57 % Suomen väestöstä asuu maaseutualueilla, joiden osuus on 96 % pinta-alasta. OECD-maiden kesiarvo on 35 % väestöstä ja 96 % maan pinta-alasta (Maaseutupolitiikan neuvottelukunta 1995 s. 10). OECD jakaa lisäksi alueet kolmeen luokkaan: pääasiassa maaseutumaisiin (PM), suhteellisiin maaseutumaisiin (SM) ja pääasiassa kaupunkimaisiin alueisiin. Alue, esimerkiksi seutukunta, luokitellaan pääasiassa maaseutumaiseksi, mikäli enemmän kuin 50 % alueen asukkaista asuu maaseutumaisiksi luokitelluissa kunnissa (ts. väestötiheys on alle 150 asukasta /km²). Alue on suhteellisen

maaseutumainen, mikäli alueen kunnista 15 – 50 % kuuluu maaseutumaisiin kuntiin ja pääasiassa kaupunkimainen, mikäli alle 15 % asukkaista asuu maaseutumaiseksi luokitellulla alueella (Malinen 1994 s. 19). Taulukossa 1 on esitetty väestön jakautuminen seutukuntien mukaan vuonna 1991.

Taulukko 1. Väestön jakautuminen maaseutu- ja kaupunkimaisiin alueisiin vuonna 1991.

Indikaattori	Alueiden	Väestön	Pinta-alan	Asukas tiheys As./km ²
	jakautuminen (seutukunta)	jakautuminen	jakautuminen	
	kpl	%	%	
Pääasiassa maaseutumaiset alueet	67	47	83	8
Suhteellisen maaseutumaiset	14	32	16	32
Pääasiassa kaupunkimaiset	1	21	1	270
Koko maa	82	100	100	15

Lähde: Maaseutupolitiikan neuvottelukunta 1995

EU:n määritelmän mukaan alueet jaetaan vauraaseen, taantuvaan ja syrjäiseen maaseutuun. Maaseudun 5b-ohjelmaan luokitellaan alueet, joissa bruttokansantuote henkeä kohti on pieni, maatalouden osuus työllisistä on korkea, maatalouden tulotaso ja väestötiheys alhainen. Pohjoismaiden jäsenyysneuvotteluissa erittäin harvan asutuksen alueiksi eli 6-ohjelman alueiksi määriteltiin alueet, joiden asukastiheys on alle 8 asukasta/km² (Maaseutupolitiikan YTR 1996, s. 20).

Keränen ym. 1993 jaottelee suomalaisen maaseudun kolmeen erilliseen alueeseen: syrjäiseen maaseutuun, ydinmaaseutuun ja kaupunkien läheiseen maaseutuun sekä kaupunkeihin. Kunta luokiteltiin tutkimuksessa kuuluvaksi kaupunkien läheiseen maaseutuun (taloudellisesti integroitu), jos yli 50 % väestöstä asui alueilla, jonka työvoimasta yli 20 % käy työssä vähintään 15 000 asukkaan taajamassa. Ydinmaaseutuun kuuluvaksi kunta luokiteltiin, jos se ei sijoittunut mihinkään muuhun luokkaan ja syrjäiseen maaseutuun, jos se täyttää tietyt kriteerit jotka laskettiin peruskomponenttianalyysin nojalla kahdeksan muuttujan joukolla. Muuttujia olivat esimerkiksi alkutuotannon korkea osuus, maatalouden alhainen tuotantokyky ja kannattavuus, alhainen asukastiheys sekä etäisyys kuntakeskuksesta. Saaristokunnaksi kunta määriteltiin tapauksessa, jossa se sijaitsee laissa saariston kehittämisen edistämiseksi määritellyllä saaristoalueella (Maaseutupolitiikan neuvottelukunta 1995, s. 24). Keränen ym. (1993) jaottelun mukaan syrjäisellä ja ydinmaaseudulla asuu noin 1,7 miljoonaa ihmistä, kaupunkien läheisellä maaseudulla 1,2 miljoonaa ihmistä ja kaupungeissa 2,1 miljoonaa ihmistä. Malisen kolmijako soveltuu ohjelmapolitiikkaa toteutettaessa osaan ohjelmiin liittyviä toimenpiteitä. Se ei kuitenkaan sovellu hallinnolliseksi tai aluepoliittiseksi aluejaoksi.

Tilastokeskuksen kuntaryhmittely jakaa kunnat kolmeen eri luokkaan: maaseutumaisiin, taajaan asuttuihin ja kaupunkimaisiin kuntiin. Maaseutumaisissa kunnissa alle 60 % väestöstä asuu taajamissa ja kunnan suurimassa taajamassa asuu alle

15 000 ihmistä tai taajamissa asuu 60 – 90 % väestöstä ja kunnan suurimassa taajamassa asuu alle 4 000 henkeä. Taajaan asutuissa kunnissa 60 – 90 % väestöstä asuu taajamissa ja kunnan suurimmassa taajamassa asuu 4 000 – 15 000 henkeä. Kunnan katsotaan olevan kaupunkimainen, kun vähintään 90 % väestöstä asuu taajamissa tai suurimmassa taajamassa on vähintään 15 000 henkeä (Tilastokeskus 1999).

Kuntien jakamista ”maaseutuun” ja ”kaupunkeihin” on arvosteltu. Esimerkiksi Rosenqvist (1996) ja Katajamäki (1996) mainitsevat artikkeleissaan monia kunkohtaisen luokittelun ongelmia. Kunkohtainen määrittely näyttäisi johtavan siihen, että kaupungeiksi määritellään vain yli 100 000 asukkaan kaupungit sekä sellaiset kaupungit, joiden pinta-ala on pieni, kuten esimerkiksi Lohja, Porvoo, Loviisa, kun taas eräät pinta-alaltaan suuret kaupungit, kuten Pori, Lappeenranta, Savonlinna, ja Kuopio, määritellään kuuluviksi ydinmaaseutuun. Samalla tavalla tutkimuksissa, joissa maaseutu ja kaupunki on määritelty kunkohtaisesti on saatu kyseenalaisia tutkimustuloksia. Mm. Alarinta (1993) toteaa, että teollisten työpaikkojen määrä olisi kasvanut maaseudulla suhteellisesti enemmän kuin kaupungeissa. Yleistys on rohkea: jos teollisten työpaikkojen määrä on kasvanut vain maaseutukuntien taajamissa, haja-asutusalueiden kehitys on voinut olla täysin päinvastaista.

Erilaiset maaseudun määritelmät aiheuttavat myös ristiriitaisuuksia: OECD:n määritelmän mukaan 57 % suomalaisista asuu maaseudulla, kun taas Kaupunkien kehittämistyöryhmän mukaan 77 % suomen väestöstä asuu kaupungeissa (= yli 500 hengen taajamissa).

2.1.2. Maaseutukäsite tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa maaseutu on määritelty alueellisesti postinumeroalueiden perusteella. Apuna maaseudun rajauksessa on käytetty OECD:n luokittelua ja Keräsen ym. (1993) esittämää maaseudun kolmijakoa. Näitä määrittelyjä ei ole voitu käyttää suoraan, koska ne on yleensä esitetty kunta- tai sitä laajemmalla tasolla. Tässä tutkimuksessa maaseudun ulkopuolelle on haluttu jättää kuntien tiheästi asutut keskustaajamat, ja toisaalta maaseutuun on haluttu liittää kaupunkikuntien maaseutumaiset osat. Tilastokeskuksessa kunkatasoa pienempänä määrittelyksenä on käytetty ns. ruutualuejakoa. Tätä aluejakoa ei kuitenkaan voitu käyttää, koska yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikoista puuttuu nimenomaan pienyritysten sijaintitietoja, joten yritysten sijoittaminen ruutualuejakoon olisi ollut mahdotonta. Tilastokeskuksessa on tätä kirjoitettaessa meneillään alueindikaattori-projekti, jonka avulla pyritään uudistamaan tilastojen laadintaa siten, että jatkossa olisi käytettävissä nykytarpeita vastaavat maaseudun elinoloja ja niiden kehitystä kuvaavat indikaattorit.

Kunkatasoa pienemmäksi aluejaksoksi valittiin postinumeroalueet. Maaseutuun kuuluvat postinumeroalueet rajattiin ensin OECD:n kunta-määritelmän mukaan, eli kaikista Suomen postinumeroalueista maaseuduksi luokiteltiin ne, joiden väestön-

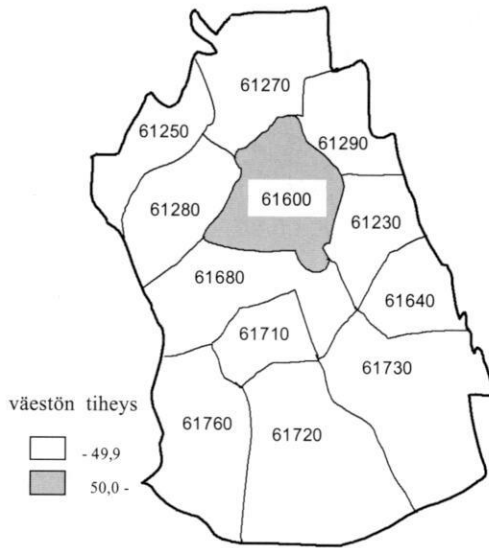
tiheys oli alle 150 henkilöä neliökilometrillä. Näiden postinumeroalueiden yhteenlaskettu väestö oli noin 2,4 miljoonaa. Määritelmä on Suomen oloihin liian laaja, joten karsimista jatkettiin niin, että mukaan valittiin ne postinumeroalueet, joiden väkiluku on alle 50 henkilöä/km². Tällöin maaseutumaisilla postinumeroalueilla asuu noin 1,6 miljoonaa suomalaista, noin 32 % maan väestöstä. Itäsuomalaisista 55 %, mutta uusimaalaisista vain 8 % asuu maaseudulla (taulukko 2). Pohjois-Suomen ja Ahvenanmaan pinta-alasta lähes kaikki on maaseutua, mutta Uudenmaan pinta-alasta vain 71 % on maaseutua.

Soveltavalla rajauksella maaseutuun pyritään sisällyttämään kaupunkikuntien maaseutualueet ja toisaalta rajaamaan maaseutukuntien isot kuntakeskukset maaseudun ulkopuolelle. Aluejako tarkoittaa esimerkiksi kuviossa 1 esitettävää tilannetta, jossa Jalasjärven kunnassa kunnan keskustaajama (asukastiheys yli 50 hlöä/km²) rajattu maaseudun ulkopuolelle. Kunnan muut postinumeroalueet on määritelty maaseuduksi ja niillä sijaitsevat yritykset on poimittu mukaan maaseudun pienyritysrekisteriin. Jalasjärvi on Keräsen ym. (1994) jaossa määritelty ydinmaaseutuun kuuluvaksi kunnaksi ja Tilastokeskuksen kuntajaossa maaseutumaiseksi kunnaksi.

Taulukko 2. Maaseutumaisten alueiden osuus väestöstä ja pinta-alasta suuralueittain.

Alue ¹	Maaseutumaisilla alueilla asukkaita kpl	Maaseutualueiden osuus asukkaista %	Maaseutualueiden osuus pinta-alasta %	Maatiloista sijaitsee Maaseutualueilla %
Uusimaa	99 000	8	71	70
Etelä-Suomi	520 000	29	87	82
Itä-Suomi	380 000	55	93	91
Väli-Suomi	351 000	50	93	89
Pohjois-Suomi	252 000	47	98	86
Ahvenanmaa	13 000	52	99	94
Koko maa	1 614 000	32	93	85

¹ Aluejaotus: NUTS 2

Kuvio 1. Jako maaseutuun ja taajamaan väestötiheyden ja postinumeroalueiden perusteella Jalasjärvellä (Teema-CD, Tilastokeskus).

2.2. Pienyritys

2.2.1. Pienyritys käsitteenä

Kuten termillä ”maaseutu” myös sanalla ”pienyritys” on monia määritelmiä. Yleisesti pienyrittelyllä tarkoitetaan yritystä, joka on pieni myyntivolyymiltaan, henkilöstömäärältään tai investoinneiltaan verrattuna alan suuriin yrityksiin (Karvinen 1991). *Committee for economic development* (Karvinen 1991) määrittelee pienyrittelyn yritykseksi, joka täyttää vähintään kaksi ominaisuutta seuraavista:

1. Yrityksen johto on itsenäinen
2. Pääoman tarjonta ja omistajuus on yhdellä henkilöllä tai pienen ryhmän käsissä
3. Toiminta-alue on paikallinen, työntekijät ja omistajat asuvat yrityksen kotikunnassa.
4. Yrityksen suhteellinen koko alallaan on pieni verrattuna suurimpiin yksiköihin

Yleinen Suomen oloihin sovellettu määritelmä perustuu henkilöstön lukumäärään: 0–20 työntekijän yritys on pieni, 21–100 työntekijän yritys keskisuuri ja yli sadan työntekijän yritys suuri (Kettunen 1980).

EU:n komission suositus pienten ja keskisuurten yritystenmääritelmästä määrittelee pienet ja keskisuuret sekä pienet yritykset seuraavien sääntöjen mukaan (96/280/EY):

1. Pienet ja keskisuuret yritykset, jäljempänä ”PK-yritys” määritellään yrityksiksi,
  - joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden
  - vuosiliikevaihto on enintään 40 milj. ECU
  - tai joiden taseen loppusumma on enintään 27 milj. ECU
  - ja jotka täyttävät kohdassa 3 määrittelyn perusteen riippumattomuudesta.

2. Kun on tarpeen tehdä ero pienten ja keskisuurten yritysten välillä, ”pieni yritys” määritellään yritykseksi
  - jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka
  - liikevaihto on enintään 7 milj. ECU
  - tai taseen loppusumma on enintään 5 milj. ECU
  - ja jotka täyttävät kohdassa 3 määrittelyn perusteen riippumattomuudesta.

3. Riippumattomia yrityksiä ovat ne yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 % tai enemmän ei ole sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yhteisyritysten omistuksessa, joihin ei voida soveltaa tilanteen mukaan joko PK-yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää.

Pienyrityksiä oli 98,9 % yritys- ja toimipaikkarekisterin yrityksistä vuonna 1996. Keskisuuria oli 0,9 % yrityksistä (Tilastokeskus 1998).

2.2.2. Pienyritys tässä tutkimuksessa

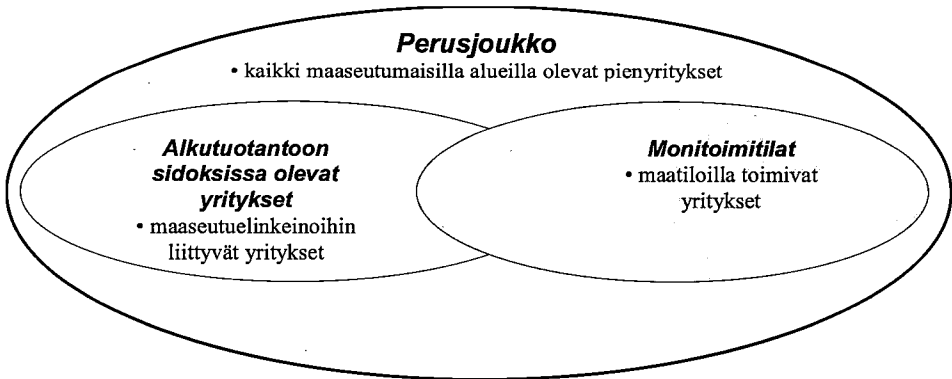
Tässä tutkimuksessa pienyritykseksi on luokiteltu alle 20 henkilöä työllistävä, yksitoimipaikkainen yritys, jonka liikevaihto ylittää 49 000 mk. Liikevaihdon alaraja määriteltiin, koska rekisteriin halutaan toimivia yrityksiä. Liikevaihdon alarajan ylittämisen lisäksi yrityksen täytyy täyttää kaksi muuta ehtoa: sen täytyy toimia kyseisen vuonna yli kuusi kuukautta ja sen on pitänyt työllistää vähintään ½ henkilötyövuotta kyseisenä vuonna. Kaikki kolme em. rajausta koskevat tässä tutkimuksessa yritys- ja toimipaikkarekisteristä poimittujen yritysten tuloksia. Lisäksi yrityksen omistajatyypin piti olla yksityinen ja yritysmuotona saattoi olla jokin seuraavista: luonnollinen henkilö, kuolinpesä, verotusyhtymä, avoin kommandiitti-yhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta tai taloudellinen yhdistys.

2.2.3. Pienyritysten luokitteluperusteet tässä tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa pienyrityksiä luokitellaan toimialan ja sen mukaan, toimiiko se maatilán yhteydessä vai ei. Luokitus on kolmiportainen ja osittain hierarkkinen. Luokat jakautuvat seuraavasti (kuvio 2):

- (a) *Perusjoukko* = kaikki maaseutumaisille alueille sijoittuvat pienyritykset.
- (b) *Alkutuotantoon sidoksissa olevat yritykset* = maaseutuelinkeinoihin liittyvillä toimialoilla toimivat yritykset. Yritykset voivat toimia maatilán yhteydessä tai ilman maatilataustaa.
- (c) *Monitoimitilat* = mautilojen yhteydessä millä tahansa toimialalla toimivat yritykset.

Yritykset voidaan tarpeen mukaan jakaa erilaisiin ryhmiin, esimerkiksi mautiloilla toimivat alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialoilla toimivat yritykset /tai yritykset, jotka eivät toimi maatilán yhteydessä.

Kuvio 2. Maaseudun pienyritysten luokitteluperusteet tässä tutkimuksessa.

Tarkemmat yritysten luokitteluperusteet ovat seuraavat:

a) Perusjoukko: kaikki maaseutumaisilla alueilla toimivat yritykset

Perusjoukon maaseutumaisiksi luokitelluilla postinumeroalueilla sijaitsevat yritykset. Yrityksien toimialaluokituksena käytetään Tol95-luokitusta (Tilastokeskus 1993), tarkimmalla, eli 5-numerotasolla. Tämä joukko muodostaa maaseudun pienyritysrekisterin ja toimii samalla perusjoukkona tulevia otoksia ajatellen.

b) Alkutuotantoon sidoksissa olevat yritykset

Perinteisesti maaseudun pienyritysten tutkimuksessa ja kehittämishankkeissa on perehdytty erityisesti ns. maaseutuyrittäjyyteen. Tähän joukkoon rajatut yritykset on poimittu mukaan niiden toimialan (Tol95) mukaan. Toimialojen valinnassa on käytetty apuna Uusitalon (1998) ja Kailan (1998) käyttämiä määritelmiä. Alkutuotantoon sidoksissa olevat yritykset on jaettu karkeasti 11 päätoimialaan:

1. Maatalous käsittää perusmaataloutta harjoittavat yritys- ja toimipaikkarekisteriin tilastoidut yritykset. Niitä ei ole poistettu perusjoukosta, koska yrityksistä on tiedossa tärkein toimiala ja taustalla saattaa olla muutakin yritystoimintaa. Lisäksi aivan kaikki tilat eivät ole hakeneet maataloustukia.
2. Erikoismaatalous
3. Elintarvikkeiden jatkojalostus
4. Villan ja turkisten jatkojalostus
5. Matkailu- ja virkistyspalvelut
6. Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa
7. Maa- ja metsätalouden palvelut
8. Riista- ja kalatalous
9. Puutavaran ja puutuotteiden valmistus
10. Koneurakointi
11. Turpeen nosto ja hiekan otto

Tarkka konversio Tol95 mukaisista toimialoista tämän luokittelun päätoimialoihin on esitetty liitteessä 1.

c) *Monitoimitilat: maatilojen yhteydessä toimivat yritykset*

Tähän ryhmään kuuluvat kaikki yritykset, jotka toimivat tukea hakeneen maatalan yhteydessä, toimialasta riippumatta. Maatilojen yhteydessä toimivien yritysten tiedot on saatu tahdistamalla Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri sekä Tiken rekistereistä tukea hakeneiden tilojen tiedot.

3. Aineisto

Maaseudun pienyritysrekisteri luotiin kahden, jo olemassa olevan rekisterin avulla. Koko perusjoukko (maaseudulla toimivat pienyritykset) poimittiin Tilastokeskuksen ylläpitämästä yritys- ja toimipaikkarekisteristä. Yritykset poimittiin rekisteriin luvussa 2 esitellyn aluejaon mukaan. Yritys- ja toimipaikkarekisterin tiedot kuvaavat vuotta 1996. MMM:n tietopalvelukeskuksen (TIKEN) rekistereistä poimittiin vuonna 1997 maataloustukea hakeneiden tilojen tiedot. Ajojen tuloksena syntyi kaksi erillistä aineistoa: maaseudulla toimivien yritysten perusjoukko vuodelta 1996 ja vastaava aineisto maatilojen määrästä samoilla alueilla vuonna 1997.

Yritys- ja toimipaikkarekisteri on Tilastokeskuksen lakisääteisesti ylläpitämä perusrekisteri. Se sisältää julkisia viranomaisia lukuun ottamatta kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka ovat arvonnäkövelvollisia tai työnantajia. Tiedot kerätään Tilastokeskuksen omin tiedusteluin ja useista hallinnollisista tietolähteistä. Useimmat maatilat eivät kuulu tähän rekisteriin. Vuonna 1996 rekisterin tietokannassa oli noin 203 600 toimivaa yritystä tai yhteisöä sekä 226 000 toimipaikkaa (Tilastokeskus 1998). Näistä yrityksistä 193 400 kuului tämän tutkimuksen perusjoukkoon, eli alle 20-henkeä työllistäviin yksitoimipaikkaisiin yrityksiin.

Maaseutuelinkeinorekisteri muodostuu IACS-rekisteristä ja muista TIKEN ylläpitämistä rekisteristä. Esimerkiksi maatilarekisteri on yksi maaseutuelinkeinorekisterin osa, johon on valittu ne maatilatalouteen kuuluvat (ei puutarhatilat) tilat, joilla on hallinnassaan vähintään 1 ha peltoa. Vuonna 1997 rekisterissä oli noin 160 000 maatilaa, joista aktiivituloja oli noin 90 000. IACS-rekisteri on TIKEN ylläpitämä rekisteri tukea hakeneista maa- ja puutarhatiloista. Pinta-alan alaraja muodostuu sen mukaan, mitä eri tuotannon tukemisessa on ehtona. Tukea hakeneita maatiloja oli vuonna 1997 noin 88 800 kpl (Avikainen¹ 1998). Tässä tutkimuksessa käytettiin aineistona vain maataloustukea hakeneita maatiloja.

Maatiloilla toimivien yritysten löytämiseksi tässä tutkimuksessa tahdistettiin yllämainittujen rekisterien tiedot. IACS-rekisterin ja yritys- ja toimipaikkarekisterin

---

¹ Suullinen tieto Jaana Avikainen 20.11.1998, TIKE

tietojen tahdistus aloitettiin yritysten ja aluerajauksella (esitetty luvussa 2). Yritys- ja toimipaikkarekisteristä haetulla rajauksella löytyi 61 100 yritystä, joka on noin 31 % koko maan vastaavan kokoisista yrityksistä ja noin 26 % koko tietokannan kaikista yrityksistä. IACS –tietokannasta rajattiin samalla aluerajauksella mukaan vuonna 1997 tukea hakeneet tilat, niitä oli yhteensä noin 76 000 tilaa (86 % tukea hakeneista tiloista). Koska aluerajaus perustui postinnumeroalueisiin, osa maatiloista jäi aluerajauksen ulkopuolelle. Eräistä kaupungeista ei tullut mukaan yhtään postinnumeroaluetta, tai mukaan hyvin vähän postinnumeroalueita ja samalla maatiloja, esimerkkinä voidaan mainita mm. Helsinki ja Espoo.

Menetelmää kokeiltiin pilottikunnan avulla ennen varsinaista rekisteritietojen tahdistamista. Pilottikunnaksi valittiin Etelä-Pohjanmaalla sijaitseva Jalasjärvi. Tulokset olivat lupaavia, joten tahdistamien ulotettiin koko aineistoon. Varsinainen tahdistus tehtiin kolmivaiheisesti Tilastokeskuksessa. IACS-rekisteristä haettiin ensin tilojen LY-tunnukset, jotka tahdistettiin yritys- ja toimipaikkarekisteriin. Seuraavaksi etsittiin ammattiharjoittajien ja tiloilla asuvien henkilöiden sosiaaliturvatunnuksen avulla yritys-tila -pareja. Viimeisenä vaiheena rekisterit tahdistettiin osoitetietojen avulla. Tämä oli tutkimuksen ongelmallisin osio osittain puutteellisten osoitetietojen takia. Vuonna 1990 vireille pantu kuntien haja-asutusalueiden osoitejärjestelmä on vielä eräissä kunnissa kesken (Väestörekisterikeskus 1998), ja näiden kuntien osalta ei osoitetahdistusta kyetty tekemään (yrityksen/tilan osoitteena on vain postinnumero). ”Pareja” jouduttiin hylkäämään myös sen vuoksi, ettei osoitetiedoista löytynyt täydellistä osoitetta.

Aineistojen tarkastelussa käytettiin apuna myös kyselyä (liite 2), joka tehtiin kirjanpitoiloille tammikuussa 1998. Kyselyn avulla pyrittiin kartoittamaan, millaista yritystoimintaa maatiloilla harjoitetaan. Kysely oli arvokas lisätiedonlähde varsinkin kun maatalouden tuloverolain alaisena toimivista yrityksistä ei ole saatavissa määrää- eikä rakennetietoja nykyään käytössä olevissa tilastoissa. Yritystoiminnan liikevaihdosta ja merkityksestä tilan taloudelle saatiin myös uutta tietoa kyselyn avulla.

4. Tulokset

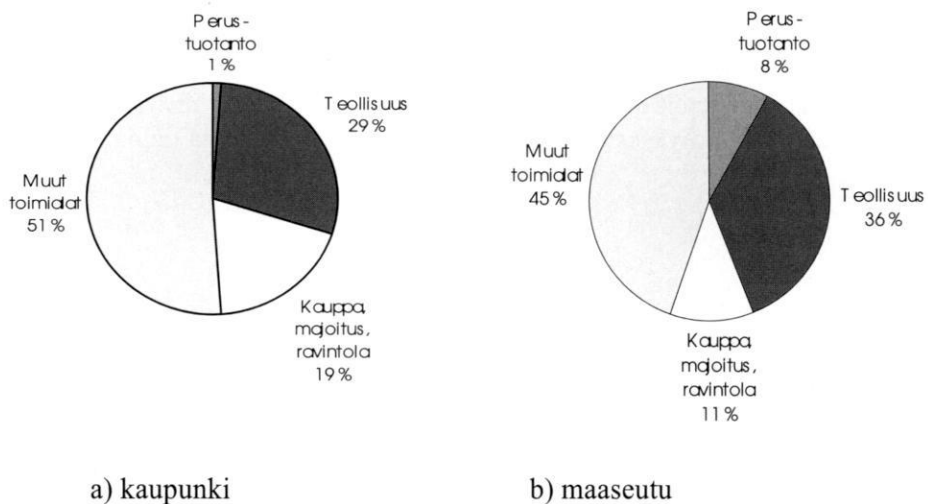
4.1. Pienyritykset maaseudulla ja taajamissa.

Maaseudun pienyritykset eroavat toimialoiltaan ja työllistävyydeltään taajamien vastaavista. Esitilastoaineiston perusteella maaseudulla pienyrityksiä oli suhteessa väkilukuun lähes yhtä paljon kuin kaupunkimaisilla alueilla. Pienyrityksillä on kuitenkin tärkeämpi rooli toimeentulon lähteenä maaseudulla kuin kaupunkimaisilla alueilla, koska muita työllistymismahdollisuuksia on vähemmän. Suuret yritykset sijaitsevat yleisesti kaupungeissa ja taajamissa. Myös muita työpaikkoja on taajamissa enemmän.

Pienyrityksiä oli maaseutumaisilla alueilla 31 % koko perusjoukosta koko maan alle 20 hengen yksitoimipaikkaisista yrityksistä. Väestöstä näillä alueilla asuu 32 %. Maaseudulla toimivat pienyritykset poikkeavat toimialarakenteeltaan ja kooltaan taajama-alueilla toimivista yrityksistä. Maaseudulla perustuotantoon liittyvät yritykset näyttävät luonnollisesti suurempaa roolia kuin kaupungeissa, samoin erilaiset valmistukseen liittyvät toimialat (myöhemmin ”teollisuus”). Kauppa-, ravitsemus- ja majoitustoimintayritysten määrä on vähäisempi, samoin muita palveluita tuottavien yritysten määrä. Maaseudulla sijaitsevat pienyritykset työllistävät keskimäärin vähemmän kuin kaupungissa sijaitsevat: kaikkien toimialojen keskiarvo on maaseudulla 1,5 henkeä/yritys ja kaupungissa 1,9 henkeä/yritys (henkilöstö + yrittäjät). Kuviossa 3 on esitetty eri toimialoilla toimivien yritysten osuus henkilöstöstä maaseudulla ja kaupungeissa.

4.2. Pienyritystoiminta maaseutumaisilla alueilla: koko perusjoukko

Maaseutumaisilla aluilla oli 61 100 pienyritystä vuonna 1996. Kaiken kaikkiaan yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 55,5 mrd. markkaa ja niiden yhteenlaskettu henkilöstö oli 81 000 henkeä. Eniten rekisteriin poimittuja yrityksiä suhteessa alueen väestöön oli Uudellamaalla ja Väli-Suomessa (kuvio 4). Maaseutualueilla oli keskimäärin 38 pienyritystä tuhatta asukasta kohti. Kun rekisterin perusjoukkoa (193 400 yritystä) verrataan koko maan väestöön, keskiarvo oli noin 37 pienyritystä tuhatta asukasta kohti.

Kuvio 3. Eri toimialojen osuudet henkilöstöstä (yrittäjät + muu henkilöstö) vuonna 1996 (Yritys- ja toimipaikkarekisteri, Tilastokeskus).

KOKO MAA

Yrityksiä 61 100 kpl
Liikevaihto 55,5 mrd. mk
Henkilöstö 81 000 kpl
Yrityksiä 38/1000 asukasta

POHJOIS-SUOMI

Yrityksiä 8 700 kpl
Liikevaihto 8,1 mrd. mk
Henkilöstö 11 300 kpl
Yrityksiä 35/1000 asukasta

VÄLI-SUOMI

Yrityksiä 14 700 kpl
Liikevaihto 14,1 mrd. mk
Henkilöstö 19 000 kpl
Yrityksiä 42/1000 asukasta

ITÄ-SUOMI

Yrityksiä 12 600 kpl
Liikevaihto 11,1 mrd. mk
Henkilöstö 17 000 kpl
Yrityksiä 33/1000 asukasta

ETELÄ-SUOMI

Yrityksiä 19 700 kpl
Liikevaihto 17,8 mrd. mk
Henkilöstö 26 400 kpl
Yrityksiä 38/1000 asukasta

AHVENAN- MAA

Yrityksiä 700 kpl
Liikevaihto 0,7 mrd. mk
Henkilöstö 840 kpl
Yrityksiä 54/1000 asukasta

UUSIMAA

Yrityksiä 4 600 kpl
Liikevaihto 3,8 mrd. mk
Henkilöstö 6 300 kpl
Yrityksiä 46/1000 asukasta

Kuvio 4. Pienyritysten jakautuminen maaseutumaisille alueilla (Yritys- ja toimipaikkarekisteri, Tilastokeskus, aluejaotus: NUTS 2).

Koska perusjoukkona käsitellään nimenomaan maaseudulla toimivia pienyrityksiä, alueilla joilla on vähän maaseutumaisia alueita on vähän myös maaseudun pienyrityksiä. Absoluuttisia lukuja pitääkin tarkastella tätä taustaa vasten: Helsingin seutukunnassa on vähemmän maaseudun pienyrityksiä kuin Iisalmen seutukunnassa, lähinnä siksi, että myös maaseutumaisiksi määriteltyjä alueita on vähemmän.

Aluejakona tutkimuksen tarkastelussa käytetään EU:n virallista NUTS-luokitusta (*Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*). Manner-Suomi ja Ahvenanmaa muodostavat NUTS 1-alueen, suuralueet NUTS 2 -tason, maakunnat NUTS 3 -tason, seutukunnat NUTS 4 -tason ja kunnat NUTS 5 -tason. Maaseudun pien-

yrittäjien tiedot on saatavilla pienimmällä, eli kuntatasolla. Tämä mahdollistaa myös muiden kuntasoisten jakojen käytön. Liitteessä 3 on esitetty yritysten perustiedot TE-keskus -jaolla. Yleisenä tasona julkaisussa käytetään Eurostatin yleisintä käytössä olevaa tasoa eli suuraluejakoa.

Suuralueet perustuvat maakuntiin. Uusimaa (suuralue 1) käsittää Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat, varsinaiseen Etelä-Suomeen (suuralue 2) kuuluvat Varsinais-Suomen, Satakunnan, Kanta-Hämeen (entinen Häme), Pirkanmaan, Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat. Itä-Suomeen (suuralue 3) luetaan kuuluviksi Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Kainuu, Väli-Suomeen (suuralue 4) kuuluvat Keski-Suomi, Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa (entinen Vaasan rannikkoseutu) ja Keski-Pohjanmaa. Pohjois-Suomen suuralueen (suuralue 5) muodostavat Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi. Ahvenanmaan maakunta muodostaa oman suuralueensa (suuralue 6).

Yritysten kaksi yleisintä toimialaa olivat maantieliikenteen kuljetus (taksi, kuorma-auto) ja rakentaminen, kumpikin oli päätoimialana noin 15 %:lla yrityksistä. Sähkö- kaasu ja vesihuoltoon liittyvillä toimialoilla on suurimman yrityskehittämisen liikevaihdot ja suurimmat yrityskehittämisen henkilöstöt on rahoituksen välityksiin liittyvissä yrityksissä. Taulukossa 3 on esitetty yritysten jakautuminen eri To195 mukaiseen kaksinumeroitason toimialaluokkiin. Toimialat, joissa on alle 20 yritystä on laskettu yhteen luokkaan ”muut”.

Jos yritysten jakautumista eri toimialoille tarkastellaan perinteisellä kolmijaolla (Tilastokeskus 1993, s. 12), noin 60 % :lla yrityksistä päätoimialalla on palvelut, 29 % toimii jalostuksessa ja 11 % alkutuotannossa. Jalostus työllistää suhteessa kuitenkin enemmän: noin 35 % henkilöstöstä toimii jalostuksessa ja 54 % palveluissa. Suurimmat liikevaihdot pyörivät palveluissa: yhteenlasketusta liikevaihdosta 62 % tulee niistä. 30 % kokonaisliikevaihdosta tulee jalostukseen liittyvistä toimialoista ja suhteessa vähiten, 8 % kokonaisliikevaihdosta, tulee alkutuotannosta.

4.3. Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Maaseudun kehittämisessä on perinteisesti keskitytty eräisiin keskeisimpiin maaseutuyrittäjyyden aloihin, kuten esimerkiksi matkailuun, puun jatkojalostamiseen ja elintarvikeyrittäjyyteen (Uusitalo 1998, s. 161 –189). Maaseudun pienyritysten perusjoukko jaettiin kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään valittiin alkutuotantoon sidoksissa olevia toimialoja ja toiseen ryhmään luokiteltiin muut toimialat. Tarkemmin ryhmien jakamisesta on kerrottu luvussa 2.2.3.

Alkutuotantoon sidoksissa olevia yrityksiä oli noin 16 500 vuonna 1996, eli 27 % maaseudun pienyrityksistä (taulukko 4). Suhteessa eniten alkutuotantoon liittyviä yrityksiä on Ahvenanmaalla ja Väli-Suomessa, vähiten niitä on Uudellamaalla. Alkutuotantoon sidoksissa olevat yritykset eivät välttämättä toimi maatalan yhteydessä, maatala-alkutuotantoon sidottu yritys -pareja on vajaa neljännes

Taulukko 3. Yritysten jakautuminen toimialoittain.

Toimiala (Tol 95 mukaan)	Yrityksiä kpl	Liikevaihto mrd. mk	Henkilöstö kpl
1 Maatalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut	3 100	2,1	3 500
2 Metsätalous	2 100	1,6	4 000
5 Kalatalous	600	0,3	500
10 Mineraalien kaivu	700	0,4	700
14 Muu mineraalien kaivu	300	0,2	300
15 Elintarvikkeiden ja juomien valmistus	900	1,2	1 900
17 Tekstiilien valmistus	400	0,2	500
18 Vaatteiden valmistus	400	0,2	400
19 Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	200	0,1	300
20 Puutavaran, puutuotteiden valmistus	1 900	2,0	3 300
21 Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	40	0,1	200
22 Kustantaminen	400	0,3	600
24 Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden valmistus	50	0,1	100
25 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	180	0,3	600
26 Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	400	0,5	800
27 Perusmetallien ja metallituotteiden valmistus	30	0,1	100
28 Metallituotteiden valmistus, pl. koneet	1 200	1,5	2 600
29 Koneiden ja laitteiden valmistus	1 200	1,2	1 900
31 Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	90	0,1	200
32 Radio- tv ja tietoliikennevälineiden valmistus	50	0,0	100
33 Lääkintäkojeiden yms. valmistus	100	0,1	200
34 Autojen ja perävaunujen valmistus	100	0,2	300
35 Muu kulkuneuvojen valmistus	200	0,2	300
36 Muu valmistus	900	0,8	1 600
37 Kierrätys	30	0,0	50
40 Sähkö- kaasu ja vesihuolto	100	0,9	200
41 Veden puhdistus ja jakelu	200	0,1	80
45 Rakentaminen	9 400	7,0	13 000
50 Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	2 700	3,7	3 200
51 Agentuuritoiminta, tukkukauppa	2 600	5,9	2 400
52 Vähittäiskauppa pl. moottoriajoneuvot	6 600	11,2	8 600
55 Majoitus ja ravitsemustoiminta	2 900	2,0	3 900
60 Maaliikenne	9 400	6,5	14 000
61 Vesiliikenne	80	0,0	70
63 Liikennettä palveleva toiminta	300	0,2	400
64 Posti- ja teleliikenne	60	0,1	100
65 Rahoituksen välitys ²	200	0,0	1 000
67 Vakuutusta palveleva toiminta	100	0,0	20
70 Kiinteistöalan palvelut	1 400	0,6	1 300
71 Koneiden vuokraus	200	0,1	100
72 Tietojenkäsittelypalvelu	300	0,2	300
74 Muu liike-elämää palveleva toiminta	3 700	1,5	3 500
80 Koulutus	200	0,1	300
85 terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	1 700	0,6	1 600
90 Ympäristön huolto	400	0,3	400
91 Järjestö	30	0,0	10
92 Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	500	0,2	500
93 Muut palvelut	2 700	0,5	1 400
99 Tuntematon	30	0,002	10
Muut	60	0,02	50

²Rahoitus ja vakuustojen yritysille ei tilastoida liikevaihtoa (Tilastokeskus 1998, s.15).

alkutuotantoon sidoksissa olevista yrityksistä. Eniten yrityksiä toimii koneurakoinnissa ja matkailualalla (taulukko 5).

Taulukko 4. Alkutuotantoon sidoksissa olevien toimialoilla toimivien yritysten tunnuslukuja ja osuudet kaikista maaseudun pienyrityksistä.

Alue	Alkutuotantoon sidoksissa olevia toimialoja			Alkutuotantoon sidoksissa olevien yritysten osuus (%)		
	Yrityksiä kpl	Liikevaihto mrd. mk	Henkilöstö henkeä	yrityksistä	liikevaihdosta	henkilöstöstä
Uusimaa	1 000	0,6	1 300	22	17	21
Etelä-Suomi	4 800	4,0	6 600	25	23	25
Itä-Suomi	3 400	2,7	4 800	27	24	29
Väli-Suomi	4 500	4,3	5 600	31	30	29
Pohjois-Suomi	2 500	2,1	3 300	28	27	29
Ahvenanmaa	230	0,3	370	34	49	44
koko maa	16 500	14,1	22 000	27	25	27

Taulukko 5. Alkutuotantoon sidoksissa olevat yritykset toimialoittain.

Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat	Yrityksiä kpl	Liikevaihto mrd. mk	Henkilöstö h:lää
1. Maatalous	700	0,29	800
2. Erikoismaatalous	2 100	1,74	2 500
3. Elintarvikkeiden jatkojalostus	900	1,23	1 900
4. Villan ja turkisten jatkojalostus	60	0,04	80
5. Matkailu ja virkistyspalvelut	3 100	2,06	4 100
6. Maatilan tuotteiden tukku ja Vähittäiskauppa	900	2,61	1 000
7. Maa- ja metsätalouden palvelut	400	0,03	1 200
8. Riista- ja kalatalous	600	0,31	500
9. Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	1 900	2,02	3 300
10. Koneurakointi	4 900	3,15	5 600
11. Turpeen nosto ja hiekan otto	1 000	0,65	1 000

4.3.1. Maatalous

Yritys- ja toimipaikkarekisteriin oli maatalouden ilmoittanut päätoimialakseen yhteensä vajaa 700 yritystä. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 28,8 milj. markkaa ja henkilöstöä oli noin 800 henkilöä. Suurimmat keskimääräiset liikevaihdot oli kotieläintaloudessa. Yksittäisistä tuotannosuunnista siipikarjan hoito ja yhdistetty kasvinviljely olivat yleisimmät tuotantosuunnat (taulukko 6).

Suhteessa alueen kaikkiin maataloihin eniten yritys- ja toimipaikkarekisteriin tilastoituja maatiloja oli Uudellamaalla, jossa näitä tiloja oli noin 2 %. Keskimäärin alle 1 % tiloista (sekä maaseutualueilla sijaitsevista, että kaikista) kuuluu tähän joukkoon.

Taulukko 6. Yritys- ja toimipaikkarekisteristä poimitut maatilat.

NUTS 2-alue	Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Uusimaa	kasvinviljely	18	189	1,44
	kotieläintalous	11	778	1,64
	yhdistetty kotieläintalous ja kasvinviljely	65	123	1,78
	yhteensä	94	212	1,70
Etelä-Suomi	kasvinviljely	76	179	0,91
	kotieläintalous	83	1222	1,57
	yhdistetty kotieläintalous ja kasvinviljely	145	129	1,50
	yhteensä	304	440	1,37
Itä-Suomi	kasvinviljely	23	94	0,30
	kotieläintalous	26	167	0,50
	yhdistetty kotieläintalous ja kasvinviljely	61	106	0,79
	yhteensä	110	118	0,62
Väli-Suomi	kasvinviljely	18	269	0,56
	kotieläintalous	71	1114	1,35
	yhdistetty kotieläintalous ja kasvinviljely	33	296	1,03
	yhteensä	122	768	1,15
Pohjois-Suomi	kasvinviljely	12	1135	1,92
	kotieläintalous	19	164	0,21
	yhdistetty kotieläintalous ja kasvinviljely	18	359	0,72
	yhteensä	49	473	0,82
Ahvenanmaa	yhteensä	9	533	0,89
Koko maa	kasvinviljely	147	256	0,92
	kotieläintalous	210	936	1,24
	yhdistetty kotieläintalous ja kasvinviljely	322	153	1,33
	yhteensä	688	419	1,21

4.3.2. Erikoismaatalous

Erikoismaatalouteen luetaan tässä tutkimuksessa esimerkiksi puutarhatalous, turkistarhaus, mehiläisten hoito ja porotalous. Yhteensä koko maassa oli noin 2 150 erikoismaatalouteen luettua yritystä, näistä 33 % (710 yritystä) sijaitsi maatilán yhteydessä. Erikoismaataloutta harjoittavien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 1,74 mrd. markkaa, ja ne työllistivät yhteensä noin 2 500 henkilöä (taulukko 7).

Eniten yrityksiä toimi turkistarhauksessa, suurin osa turkistarhoista on keskittynyt Etelä-Pohjanmaalle ja Pohjanmaalle. Lukuja tarkastellessa on huomattava, että paljon sekä avomaapuutarhayrityksistä että turkistarhoista toimii maatalouden tuloverolain alaisena. Keskimääräisesti suurimmat liikevaihdot liikkuvat turkistarhauksessa, ja eniten henkilöstöä työllisti puutarhatalous.

Taulukko 7. Erikoismaataloutta harjoittavien yritysten jakautuminen suuralueittain.

NUTS 2-alue	Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:lää/yritys
Uusimaa	Puutarhatalous	68	595	1,69
	Turkistarhaus	4	-	-
	Muut eläimet	5	-	-
	Yhteensä	77	551	1,51
Etelä-Suomi	Puutarhatalous	219	884	1,98
	Turkistarhaus	19	893	0,79
	Muut eläimet	12	172	0,33
	Yhteensä	250	850	1,81
Itä-Suomi	Puutarhatalous	124	717	1,73
	Turkistarhaus	48	444	0,31
	Muut eläimet	11	220	0,55
	Yhteensä	183	616	1,29
Väli-Suomi	Puutarhatalous	416	624	1,33
	Turkistarhaus	1079	960	0,99
	Muut eläimet	3	-	-
	Yhteensä	1498	865	1,09
Pohjois-Suomi	Puutarhatalous	50	415	0,78
	Turkistarhaus	66	647	0,58
	Muut eläimet (ml. porotalous)	6	118	0,17
	Yhteensä	122	526	0,64
Ahvenanmaa	Yhteensä	10	833	1,30
Koko maa	Puutarhatalous	877	688	1,55
	Turkistarhaus	1216	919	0,94
	Muut eläimet	37	167	0,32
	Yhteensä	2140	811	1,18

- Tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

4.3.3. Elintarvikkeiden jatkojalostus

Elintarvikkeiden jatkojalostusta harjoittavia yrityksiä oli noin 900, joista noin 180 toimi maatilan yhteydessä. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 1,2 mrd. markkaa ja henkilöstömäärä 1 900 henkeä. Yleisin yksittäinen toimiala oli leivän ja tuoreiden leivonnaisten valmistus: alalla toimi yli 400 yritystä (taulukko 8).

Elintarvikealan yrityksistä 47 % toimii maaseudulla. Sen sijaan maaseudun pienyritysten osuus alan kokonaisliikevaihdosta on vain 3 % ja henkilöstöstä 4 % (Tilastokeskus 1998, s. 30).

Taulukko 8. Elintarvikkeita jatkojalostavien yritysten jakautuminen toimialoittain vuonna 1996.

Toimiala (suluissa Tol95-luokitus)	Yrityksiä kpl	Liikevaihto	Henkilöstö
		1 000 mk/yritys	h:lää/yritys
Teurastus ja lihan jalostus (151)	73	1 670	2,04
Kalanjalostus (152)	80	1 630	1,90
Perunoiden jalostus ja säilöntä (153)	60	794	1,80
Hedelmä- ja kasvimehujen valmistus (153)	9	828	0,78
Hedelmien ym. säilöntä (153)	63	902	1,11
Meijerituotteet (155)	23	7 170	2,96
Myllytuotteet (156)	68	892	0,75
Rehujen valmistus (157)	35	6 295	3,69
Lemmikkieläinten ruokien valmistus (157)	6	1 703	3,17
Leivän ja leivonnaisten valmistus (158)	415	871	2,60
Kaakaon, suklaan ja makeisten valmistus (158)	16	993	1,81
Mausteiden ja -kastikkeiden valmistus (158)	6	324	0,50
Siiderin ja hedelmäviinien valmistus (159)	13	698	1,77
Oluen valmistus (159)	10	261	0,20
Kivennäisvesien ym. valmistus(159)	13	646	0,31
Muut	14	959	0,71
Yhteensä	904	1 364	2,11

Alueellisesti eniten elintarvikealan yrityksiä on Etelä-Suomessa (taulukko 9), mutta suurin yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on Väli-Suomen alueella. Sekä keskimääräisellä liikevaihdolla (4,1 milj.mk/yritys), että henkilöstömäärällä (3,7 henkilöä/yritys) mitattuna suurimmat yritykset sijoittuvat Ahvenanmaalle. Vähiten henkilöstöä (1,65 henkilöä) on Pohjois-Suomessa sijaitsevilla elintarvikealan yrityksissä ja pienin keskimääräinen liikevaihto (940 000 mk) Itä-Suomen alueen yrityksissä. Elintarvikealan yritykset ovat keskimäärin suurempia kuin koko perusjoukon yritykset.

Taulukko 9. Elintarvikealan yritysten jakautuminen alueittain.

NUTS2-alue	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö h:löä
Uusimaa	42	51	104
Etelä-Suomi	293	349	592
Itä-Suomi	199	189	429
Väli-Suomi	238	457	535
Pohjois-Suomi	119	134	196
Ahvenanmaa	13	54	48

4.3.4. Villan ja turkisten jatkojalostus

Tähän ryhmään laskettiin kuuluviksi villa- ja pellavakuituja valmistavat, turkisten muokkausta ja valmistusta harjoittavat sekä parkitsemista ja muuta nahnan jalostamista harjoittavat yritykset. Alalla toimii 63 yritystä, joista 6 toimii maatalon yhteydessä. Alan yhteenlaskettu liikevaihto oli 37 milj. markkaa ja se työllisti 83 henkilöä. Suurin osa yrityksistä toimii turkiselalla. Yritykset jakautuivat melko tasaisesti ympäri maata. 38 % kaikista alan yrityksistä sijaitsee maaseudulla (vrt. Tilastokeskus 1998, s. 31).

Taulukko 10. Villaa ja turkisten jatkojalostusta harjoittavat yritykset vuonna 1996.

Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Nahka	6	1 839	2,33
Turkis	43	411	1,07
Villan ja pellavan jatkojalostus	14	589	1,71
Yhteensä	63	587	1,33

4.3.5. Matkailu- ja virkistyspalvelut

Matkailu- ja virkistyspalveluihin luokiteltuja (liite 1) yrityksiä oli 3 123, joista noin 7 % sijaitsi maatalon yhteydessä. Matkailu- ja virkistyspalvelut on yksi yleisimmän maatalouden tuloverolain alla harjoitettavasta toiminnasta (vrt. luku 4.4.). Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 2,06 mrd. markkaa ja henkilöstömäärä 4 130 henkeä. Yleisin toimiala on kahvila-ravintola (taulukko 11).

Toimialan yrityksistä 29 % luokitellaan maaseudun pienyrityksiin kuuluviksi, mutta ne työllistävät vain 10 % alan henkilöstöstä ja maaseudun pienyritysten liikevaihto on 9 % koko alan liikevaihdosta.

Alueellisesti matkailualan yrityksiä sijaitsee eniten Etelä-Suomessa ja vähiten Väli-Suomen alueella. Yritykset ovat keskimääräiseltä henkilöstö- ja liikevaihtomäärältään suurimpia Uudellamaalla ja pienimpiä Ahvenanmaalla (taulukko 12).

Taulukko 11. Tunnuslukuja matkailu- ja virkistyspalveluyrityksistä.

Toimiala (suluissa Tol95-luokka)	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä /yritys
Hotelli (551)	180	2 127	4,4
Retkeilymaja (552)	17	294	0,7
Leirintäalueet (552)	85	307	0,7
Täyshoitolat (552)	90	337	1,0
Lomakylä (552)	115	541	1,2
Muu, esim. maatilamatkailu (552)	242	261	0,5
Ravintolat (553)	366	1 217	2,6
Kahvila-ravintola (553)	710	623	1,1
Ruokakioskit (553)	303	591	1,0
Kahvi, olut, drinkkibaarit (554)	377	466	0,8
Henkilöstöruokalot (555)	121	369	1,0
Ateriapalvelut (esim. pitopalvelu) (555)	284	353	0,7
Urheilutoiminta (926), eläintarhat	233	454	1,1
Yhteensä	3 123	661	1,3

Taulukko 12. Matkailualan yritysten alueellinen jakautuminen.

NUTS2-alue	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö henkilöä
Uusimaa	175	133	312
Etelä-Suomi	994	632	1 227
Itä-Suomi	708	497	1 007
Väli-Suomi	541	343	634
Pohjois-Suomi	625	421	879
Ahvenanmaa	80	37	71

4.3.6. Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa

Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppaan kuuluviksi on tässä tarkastelussa valittu ne kaikki tukku- tai vähittäiskauppaa käyvät yritykset, jotka myyvät tuotteensa erikoismyymälöissä, torilla yms. Maatilan tuotteilla tarkoitetaan esimerkiksi viljan, kananmunien, hedelmien puun tukku- tai vähittäiskauppaa (liite 1). Yrityksiä oli yhteensä 860, joista maatilan yhteydessä toimi 120 yritystä. Kaikkien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 2,61 mrd. markkaa ja henkilöstömäärä oli noin 960 henkilöä (taulukko 13).

Toimialan luonteen mukaisesti yritysten keskimääräiset liikevaihdot ovat varsin suuria (keskimäärin yli 3 milj. mk), mutta yritysten henkilöstömäärä on varsin pieni. Liikevaihdoltaan suurimmat yritykset sijaitsevat Ahvenanmaalla. Manner-Suomessa Pohjois-Suomessa sijaitsevilla yrityksillä on suurimmat keskimääräiset liikevaihdot ja Väli-Suomessa olevilla yrityksillä suurin keskimääräinen henkilöstömäärä (taulukko 14).

Taulukko 13. Tukku- ja vähittäiskaupan toimialajakauma.

Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Alan agentuuritoiminta (511)	164	502	0,38
Viljan ym. tukkukauppa (512)	54	4 702	1,69
Kukkien ja taimien tukkukauppa (511)	39	1 345	1,10
Teuraseläinten tukkukauppa (512)	27	2 884	0,85
Juures yms. tukkukauppa (513)	115	3 761	1,85
Lihan tukkukauppa (513)	10	1 243	0,40
Maitotaloustuotteiden tukkuk. (513)	15	56 352	4,80
Munatukkukauppa (ml. munapakkaamot 513)	7	8 184	5,57
Kalan tukkukauppa (513)	31	3 311	1,58
Raakapuun tukkukauppa (515)	45	2 935	1,07
Puutavaratukkukauppa (515)	171	2 736	1,32
Hedelmien ym. vähittäiskauppa (522)	84	365	0,37
Lihan ym. vähittäiskauppa (522)	15	673	1,33
Kalan ym. vähittäiskauppa	34	1 172	0,76
Tori- ja markkinakauppa (526)	49	241	0,31
Yhteensä	860	3 034	1,12

Taulukko 14. Tukku- ja vähittäiskauppayritysten alueellinen jakautuminen.

NUTS2-alue	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö henkilöä
Uusimaa	63	109	56
Etelä-Suomi	297	721	352
Itä-Suomi	203	493	203
Väli-Suomi	196	757	244
Pohjois-Suomi	90	445	70
Ahvenanmaa	11	85	37

4.3.7. Maa- ja metsätalouden palvelut

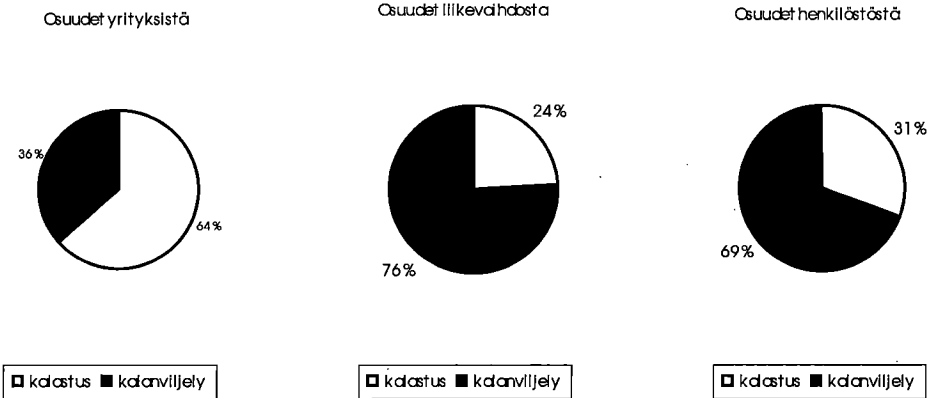
Maa- ja metsätalouden palveluihin luetaan tässä eläinten hoitoon liittyvät palvelut, esimerkiksi siemennys, metsänhoito, muuhun metsätalouteen luetut toimialat kuten metsien suojeleminen, sekä metsätaloutta palveleva toiminta (mm. neuvontapalvelut). Yrityksiä oli yhteensä 390, joista 15 % toimi maatilalla yhteydessä. Metsätaloutta palvelevalle toiminannalle ei määritellä liikevaihtoa (Tilastokeskus 1998, s. 30), mutta muiden palvelujen yhteenlaskettu liikevaihto oli 3,4 miljoonaa markkaa (146 yritystä). Keskimääräinen liikevaihto on huomattavasti pienempi kuin maaseudun yritysten keskimääräinen liikevaihto. Henkilöstöä yritykset työllistivät yhteensä 1 200 henkilöä, joista valtaosan työllisti metsätaloutta palveleva toiminta. Yritykset jakautuvat tasaisesti ympäri maata (taulukko 15).

Taulukko 15. Maa- ja metsätalouden palveluiden jakautuminen toimialoittain.

Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Eläinten hoitoon liittyvät palvelut	79	175	0,35
Metsänhoito	55	281	0,53
Muu metsätalous	13	387	1,15
Yhteensä	147	234	0,49
Metsätaloutta palveleva toiminta	244	tieto puuttuu	4,75
Kaikki yhteensä	391	tieto puuttuu	3,15

4.3.8. Riista- ja kalatalous

Riista- ja kalatalouteen luetaan metsästys, riistanhoito ja niitä palveleva toiminta sekä kalastus, kalanviljely ja niihin liittyvät palvelut. Lähes kaikki toimialan yritykset liittyvät kalatalouteen; riistahoitoon liittyviä yrityksiä oli 4. Yhteensä toimialalla oli 560 yritystä ja se työllisti yhteensä 485 ihmistä. Yrityksistä 40 toimi maatalan yhteydessä. Kaikkien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 310 milj. mk. Kalastukseen liittyviä yrityksiä oli enemmän, mutta valtaosan yhteenlasketusta liikevaihdosta tuli kalanviljelystä (kuvio 5).

Kuvio 5. Kalanviljelyn ja kalastuksen osuudet toimialan tunnusluvuista.

Eniten yrityksiä on Etelä-Suomessa. Kalastus ja kalanviljely ovat suhteessa varsin merkittävä elinkeino esimerkiksi Ahvenanmaalla, jossa myös kalanviljelyä harjoittavat yritykset ovat sekä liikevaihdoltaan että henkilöstöltään maan suurimpia (taulukko 16).

Taulukko 16. Kalatalouden alueellinen jakautuminen.

NUTS 2-alue	toimiala	Yrityksiä	Liikevaihto	Henkilöstö
		kpl	1 000 mk/yritys	h:löä/yritys
Uusimaa	Kalastus	46	148	0,28
	Kalanviljely	5	366	0,80
Etelä-Suomi	Kalastus	117	291	0,60
	Kalanviljely	75	1 367	2,05
Itä-Suomi	Kalastus	46	141	0,22
	Kalanviljely	37	413	0,62
Väli-Suomi	Kalastus	71	225	0,37
	Kalanviljely	28	495	0,61
Pohjois-Suomi	Kalastus	59	140	0,24
	Kalanviljely	35	646	0,91
Ahvenanmaa	Kalastus	16	204	0,88
	Kalanviljely	22	3 607	4,45

4.3.9. Puutavaran ja puutuotteiden valmistus

Puutavaran ja puutuotteiden valmistukseen luetaan mukaan esimerkiksi puun sahaus, höyläys ja kyllästys. Alalla toimi 1900 pienyritystä, joista 340 maatalan yhteydessä. Kaikkien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 2 mrd. markkaa ja henkilöstö 3 300 henkilöä. Yleisin yksittäisin toimiala on puun sahaus, höyläys ja kyllästys (taulukko 17).

Taulukko 17. Puun jatkojalostusta harjoittavien yritysten jakautuminen toimialoittain.

Toimiala	Yrityksiä	Liikevaihto	Henkilöstö
	kpl	1 000 mk/yritys	h:löä/yritys
Puun sahaus, höyläys, kyllästys	916	1 058	1,48
Vanerin valmistus	28	2 205	3,54
Kuitulevyn valmistus	4	-	-
Puutalojen valmistus	163	1 471	1,96
Muiden rakennuspuusepäntuotteiden valmistus	480	961	1,93
Puupakkausten valmistus	109	1 584	2,31
Muut puutuotteet	215	491	1,34
Korkki, olki ja punontatuotteiden valmistus	8	-	-
Yhteensä	1 923	1 050	1,69

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Alueellisesti yrityksiä on eniten Etelä-Suomessa ja Väli-Suomessa (taulukko 18). Kaikista maamme puutavaraa ja puutuotteita valmista yrityksistä peräti 65 % sijaitsee maaseutumaisilla alueilla. Kuitenkin maaseudun pienyritysten osuus alan liikevaihdosta on vain 10 % ja henkilöstöstä 12 % (vrt. Tilastokeskus 1998, s. 32).

Taulukko 18. Puun jatkojalostusta harjoittavien yritysten jakautuminen alueittain.

NUTS 2-alue	yrityksiä	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö h:löä
Uusimaa	90	55	76
Etelä-Suomi	652	699	1 111
Itä-Suomi	422	384	676
Väli-Suomi	482	524	844
Pohjois-Suomi	265	311	518
Ahvenanmaa	12	46	27

4.3.10. Koneurakointi

Koneurakointiin lasketaan tässä kuuluviksi mm. kasvinviljelyä palveleva toiminta, puunkorjuu, raivaus, purku ja pohjarakentaminen. Koneurakointi on suurin alku-tuotantoon sidoksissa oleva ryhmä: 4 850 yritystä, joista 28 % toimi maatalan yhteydessä. Koneurakointia harjoittavien yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on 3,15 mrd. markkaa ja henkilöstömäärä 5 600 henkilöä. Yleisin yksittäinen toimiala on raivaus, purku ja pohjarakentaminen (taulukko 19). Keskimääräisesti suurimmat liikevaihdot (904 000 mk) saadaan puun korjuusta ja pienimmät (177 000 mk) raivauksesta, purusta ja pohjarakentamisesta. Keskimääräisesti suurin henkilöstömäärä on niinikään puunkorjuussa (1,6) ja pienin maatalouskoneiden vuokrauksessa (0,1).

Kaikista alan yrityksistä 65 % toimii maaseudulla (taulukko 20). Maaseudun pienyritysten osuus alan liikevaihdosta on 23 % ja henkilöstöstä 33 % (Tilastokeskus 1998, s. 30 – 43).

Taulukko 19. Koneurakoinnissa toimivat yritykset toimialoittain.

Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Kasvinviljelyä palveleva toiminta (maatalouskoneurakointi)	208	302	0,40
Metsän uudistaminen (mm. äestys)	99	252	0,47
Puunkorjuu	1 683	901	1,60
Raivaus, purku ja pohjarakentaminen	2 682	554	1,01
Maatalouskoneiden ja laitteiden vuokraus	20	177	0,10
Ulkotilojen hoito (mm. lumen auraus)	193	284	0,50
Kaikki	4 885	644	1,15

Taulukko 20. Koneurakoinnissa toimivat yritykset alueittain.

NUTS 2-alue	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö h:löä
Uusimaa	365	217	407
Etelä-Suomi	1 535	971	1 657
Itä-Suomi	1 208	843	1 573
Väli-Suomi	994	570	1 024
Pohjois-Suomi	735	515	919
Ahvenanmaa	48	31	46

4.3.11. Turpeen nosto ja hiekan otto

Tähän luokkaan poimittiin mukaan turpeen nostoa, rakennuskivien louhintaa sekä hiekan ja soran ottoa harjoittavat yritykset. Suurin osa yrityksistä nosti turvetta. Yhteensä yrityksiä oli 990, joista noin neljäsosa – 260 yritystä – toimi maatalan yhteydessä. Kaikkiaan yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli 647 milj. mk ja henkilöstö 1010 henkilöä. Eniten toimialan yrityksiä sijaitsi Väli- ja Pohjois-Suomessa (taulukko 21). Näillä alueilla yritykset olivat myös suurempia liikevaihdolla ja henkilöstömäärillä mitattuna.

Taulukko 21. Turpeen ja hiekan ottoon erikoistuneet pienyritykset.

NUTS 2-alue	Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Uusimaa	Turpeen nosto ja muokkaus	5	-	-
	Rakennuskivien louhinta, hiekan ja saven otto	33	432	0,55
	Yhteensä	38	442	0,55
Etelä-Suomi	Turpeen nosto ja muokkaus	116	670	1,22
	Rakennuskivien louhinta, hiekan ja saven otto	85	979	1,46
	Yhteensä	201	801	1,32
Itä-Suomi	Turpeen nosto ja muokkaus	124	565	0,93
	Rakennuskivien louhinta, hiekan ja saven otto	77	586	0,81
	Yhteensä	201	573	0,88
Väli-Suomi	Turpeen nosto ja muokkaus	198	525	0,89
	Rakennuskivien louhinta, hiekan ja saven otto	55	878	0,93
	Yhteensä	253	602	0,90
Pohjois-Suomi	Turpeen nosto ja muokkaus	271	578	1,03
	Rakennuskivien louhinta, hiekan ja saven otto	22	1 711	1,36
	Yhteensä	293	663	1,05
Ahvenanmaa	Hiekan ja saven otto	3	-	-
Koko maa	Turpeen nosto ja muokkaus	714	576	1,00
	Rakennuskivien louhinta, hiekan ja saven otto	275	858	1,07
	Yhteensä	989	654	1,02

- Tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi.

4.4. Monitoimitilat

4.4.1. Maatilojen yhteydessä toimivien pienyritysten määrä- ja rakennetietoja

Monitoimitilalla tarkoitetaan tässä maataloustukea hakenutta maatilaa, jonka yhteydessä toimii pienyritys. Kaikkiaan maataloustukea vuonna 1997 hakeneita tiloja oli 88 800, joista maaseutumaisilla alueilla sijaitsi 75 500. Yritys- ja toimipaikka-rekisterin ja IACS-rekisterin tahdistuksella löytyi maatiloilla toimivia yrityksiä yhteensä 7 700 kpl, eli keskimäärin koko maassa 13 % maaseudun yrityksistä sijaitsi maatilan yhteydessä ja toisaalta noin 10 %:lla maatiloista oli yritys, joka oli evl:n alainen ja jonka liikevaihto on yli 49 000 mk. Tässä yhteydessä on huomattava, ettei tahdistuksella ole saatu ”kiinni” kaikkia maatilan yhteydessä toimivia yrityksiä, koska haja-asutusalueiden osoiteuudistus ei vielä ole edennyt loppuun saakka kaikissa kunnissa. Tahdistuksesta löytyneiden monitoimitilojen yhteenlaskettu liikevaihto oli 3,4 mrd. markkaa ja henkilöstö 5 100 henkilöä (taulukko 22).

Taulukko 22. Monitoimitiloilla toimivat yritykset alueittain.

NUTS 2-alue	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö h:löä
Uusimaa	475	175	382
Etelä-Suomi	2 643	1 160	1 784
Itä-Suomi	1 374	589	849
Väli-Suomi	2 402	1 165	1 590
Pohjois-Suomi	715	308	453
Ahvenanmaa	77	28	39
Koko maa	7 686	3 425	5 097

Lähde: Tilastokeskus, TIKE

Kun maatilojen yhteydessä toimivia yrityksiä verrattiin suhteessa koko toimialan yrityksiin, maaseudun pienyrityksistä toimi maatilan yhteydessä eniten maatalouteen ja riistatalouteen liittyvillä toimialoilla (44 % oli maatilan yhteydessä). Energiamineraalien kaivussa, ympäristön huollossa, metsätaloudessa ja elintarvikkeiden ja juomien valmistuksessa toimivista yrityksistä yli 20 % oli maatilan yhteydessä. Yleisin yksittäinen toimiala oli rakentaminen. Taulukossa 23 on esitetty yritysten toimialoittainen jakautuminen.

Maatalouden kannattavuuskirjanpidossa mukana olevien tilojen kyselyssä vuonna 1998 kysyttiin millaista muuta yritystoimintaa kuin maataloutta tiloilla harjoitetaan. Tiloilta kysyttiin yrityksen toimialaa, liikevaihtoa ja aloitusvuotta, työllistävyyttä ja muun yritystoiminnan osuutta viljelijäperheen bruttotuloista (liite 2). Kysely tukee ja täydentää osaltaan rekisterien tahdistuksesta saatuja tietoja.

Taulukko 23. Monitoimitilojen jakautuminen toimialoittain.

Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö h:löä
1. Maatalous ja riistatalous	1 367	683	1 441
2. Metsätalous	456	204	331
5. Kalatalous	40	10	9
10. Mineraalien kaivu	208	98	154
14. Muu mineraalien kaivu	50	20	10
15. Elintarvikkeiden ja juomien valmistus	179	91	158
17. Tekstiilien valmistus	42	10	16
18. Vaatteiden valmistus	27	9	23
20. Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	335	102	145
28. Metallituotteiden valmistus	129	62	83
29. Koneiden ja laitteiden valmistus	178	69	75
36. Muu valmistus	73	41	74
45. Rakentaminen	1 373	528	775
50. Moottoriajoneuvojen kauppa	212	140	96
51. Tukkukauppa	235	234	116
52. Vähittäiskauppa	422	323	237
55. Majoitus ja ravitsemustoiminta	170	60	92
60. Maaliikenne	1 107	419	791
70. Kiinteistöalan palvelut	59	15	24
71. Koneiden vuokraus	23	4	4
72. Tietojen käsittelypalvelu	24	13	29
74. Muu liike-elämää palveleva toiminta	315	80	154
85. Terveyden huolto ja sosiaaliset palvelut	159	42	55
90. Ympäristön huolto	110	35	35
92. Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	58	12	22
93. Muut palvelut	149	18	24
Muut	186	106	124

Vastanneista 25 % eli 197 tilaa ilmoitti harjoittavansa pienyritystoimintaa tosin osalla toiminnan laajuus oli pientä. Yli 49 000 markan liikevaihdon ylittäviä yrityksiä oli vajaa 100 kpl. Taulukossa 24 on esitetty eräitä tunnuslukuja kirjanpitolokyselyn tuloksista.

4.4.2. Alkutuotantoon sidoksissa olevat monitoimitilat

Alkutuotantoon sidotuilla toimialoilla toimii suhteellisesti paljon enemmän monitoimitiloja kuin koko perusjoukkoon kuuluvista yrityksistä: 49 % monitoimitilojen evl:n alaisista pienyrityksistä toimii näillä toimialoilla, mutta perusjoukosta vain 27 %. Kirjanpitolilojen kysely tukee tahdistuksen tulosta: 71 % kirjanpitolilojen yli 49 000 markan liikevaihdon ylittävistä yrityksistä toimi alkutuotantoon sidoksissa olevalla toimialalla. Yleisin toimiala on koneurakointi, jossa toimii 1 335 yritystä (taulukko 25). Koneurakointi oli suurin toimiala myös liikevaihdolla mitattuna, eniten väkeä työllisti erikoismaatalous.

Taulukko 24. Tunnuslukuja kirjapitotiloilla sijaitsevista yrityksistä.

Tunnusluku	Liikevaihto < 49 000 mk (n = 103)	Liikevaihto ≥ 49 000 mk (n = 94)
Liikevaihto, mk		
Keskimäärin	17 800	250 000
Minimi	0	50 000
Maksimi	45 000	3 800 000
Osuus viljelijäperheen tuloista %		
Keskimäärin	7	29
Minimi	0	0
Maksimi	34	95
Toimintaa verotetaan Evl:n mukaan %	13	32
Yleisin yhtiömuoto	toiminimi	toiminimi
Yritystoiminta työllistää yrittäjäperhettä		
Keskimäärin kk/vuosi	3	8
Mediaani kk/vuosi	1,2	5,5
Minimi kk/vuosi	0	0
Maksimi kk/vuosi	12	28
Yritystoiminta työllistää ulkopuolisia		
Keskimäärin kk/vuosi	2,5	6
Minimi kk/vuosi	0	0,1
Maksimi kk/vuosi	8	24
Yrittäjistä aikoo laajentaa tai jatkaa entisessä laajuudessa %	95	97
Yrittäjistä aikoo perustaa uudentyyppistä yritystoimintaa %	10	10

Taulukko 25. Monitoimitilat, joiden toiminta on sidoksissa alkutuotantoon.

Toimiala	Yrityksiä kpl	Liikevaihto milj. mk	Henkilöstö h:löä
Maatalous	533	182	649
Erikoismaatalous	709	466	743
Elintarvikkeiden jatkojalostus	179	91	158
Villan ja turkisten jatkojalostus	6	0,6	2
Matkailu ja virkistyspalvelut	206	67	102
Maatilan tuotteiden tukku ja vähittäiskauppa	121	138	82
Maa- ja metsätalouden palvelut	62	8	45
Riista ja kalatalous	40	10	9
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	335	101	145
Koneurakointi	1 335	497	734
Turpeen ja hiekan nosto	258	118	164
Yhteensä	3 784	1 679	2 833

Seuraavassa on esitelty joitakin tärkeimpiä toimialoja. Toimialojen yhteyteen on myös lisätty joitakin ko. toimialaa koskevia tuloksia kirjanpitotiloille tehdystä kyselystä.

Maatalous ja erikoismaatalous

Maataloutta harjoittavia yrityksiä on "maatilojen yhteydessä" vähemmän kuin koko perusjoukossa, koska aivan kaikki tilat eivät hae tukea ja toisaalta rekisterien yhdistäminen ei vielä ole täysin aukotonta.

Suurin osa yrityksistä harjoitti turkistarhausta, mutta puutarhatalouden henkilöstömäärät olivat suurimmat. Erikoismaataloudessa keskimääräinen liikevaihto oli 660 000 mk ja henkilöstömäärä 1,12 henkeä. Erikoismaataloutta harjoittavilla monitoimitiloilla yritystoiminta on liikevaihdoltaan keskimäärin pienempää kuin kaikilla erikoismaataloutta harjoittavilla yrityksillä (taulukko 26).

Taulukko 26. Tunnuslukuja erikoismaataloutta harjoittavista monitoimitiloista.

Erikoismaatalous	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Yritys- ja toimipaikkarekisterissä	709	657	1,05
Kirjanpitokyselyssä Evl:n alaisia*	5	416	1,26
Kirjanpitokyselyssä mvl:n alaisia*	5	177	0,44

* Liikevaihto yli 49 000 mk

Elintarvikkeiden jatkojalostus

Elintarvikkeiden jatkojalostusta harjoitti 179 monitoimitilaa. Toimialan sisällä yleisintä oli hedelmien, marjojen ja vihannesten jatkojalostus (33 % alan monitoimitiloista), leivän valmistus (25 %) sekä teurastus ja lihan jalostus (12 %). Eniten maatilojen yhteydessä olevia yrityksiä suhteessa kaikkiin yrityksiin oli siiderin ja viinin valmistuksessa, jossa 54 % yrityksistä sijaitsi maatilalla. Hedelmien, marjojen ja vihannesten jatkojalostuksessa 45 % yrityksistä sijaitsi maatilalla. Suhteessa koko toimialaan vähinten yrityksiä oli kalanjalostuksessa: vain 4 % yrityksistä toimi maatilalla.

Monitoimitilojen yritystoiminta oli liikevaihdolla ja työntekijämäärällä mitattuna pienempimuotoista kuin ilman maatilataustaa toimivien yritysten. Monitoimitiloilla yritystoiminnan keskimääräinen liikevaihto oli 508 000 mk ja henkilöstö 0,9 henkilöä, kun taas ilman maatilataustaa toimivilla yrityksillä keskimääräinen liikevaihto oli 1,6 milj. markkaa ja henkilöstömäärä 2,4. Suurimpia monitoimitiloilla toimivia elintarvikealan yrityksiä olivat liikevaihdolla mitattuna kalanjalostusta ja rehujen valmistusta harjoittavat yritykset. Kirjanpitotiloille tehdyn kyselyn mukaan suurin osa monitoimitilojen elintarvikealan yrityksistä toimii maatalouden tulo-

verolain alaisena, eikä näin ollen näy rekisterien tahdistuksen tuloksena. Kyselyn mukaan mvl:n alainen yritystoiminta on pienempimuotoista kuin elinkeinoverolain alainen (taulukko 27).

Taulukko 27. Tunnuslukuja monitoimitiloilla harjoitettavasta elintarvikkeiden jatkojalostuksesta.

Elintarvikkeiden jatkojalostus	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Yritys- ja toimipaikkarekisterissä	179	508	0,9
Kirjanpitokyselyssä evl:n alaisia*	4	1 269	1,9
Kirjanpitokyselyssä mvl:n alaisia*	10	168	1,4

* Liikevaihto yli 49 000 mk

Matkailu- ja virkistyspalvelut

Yritys- ja toimipaikkarekisteriin ilmoitettuja matkailu- ja virkistyspalveluita tarjoavia monitoimitiloja löytyi yhteensä 209. Yrityksistä 45 % toimi Uudenmaan ja Etelä-Suomen alueilla. Yleisintä oli ateriapalvelut (mm. pitopalvelu), muu majoitus, joka pitää sisällään sivutoimisen maatilamatkailun, sekä luokka "muualla luokittelemattomat virkistyspalvelut", joka pitää sisällään esimerkiksi ratsastustallit, koirahoitolat, virkistyskalastuksen yms. toimintoja (taulukko 28).

Yritysten keskimääräinen liikevaihto oli 326 000 mk ja henkilöstö 0,5 henkilöä. Ilman maatilataustaa toimivilla yrityksillä liikevaihto oli keskimäärin 684 000 ja niiden henkilöstö oli 1,38 henkilöä. Kirjanpitotiloille tehdyssä kyselyssä ilmeni, että lähes kaikki kirjapitotilojen matkailu- ja virkistyspalveluyritykset toimivat maatalouden tuloverolain alaisena

Taulukko 28. Tunnuslukuja matkailu- ja virkistyspalveluista monitoimitiloilla.

Matkailu- ja virkistyspalvelut	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:löä/yritys
Yritys- ja toimipaikkarekisterissä	206	326	0,5
Kirjanpitokyselyssä evl:n alaisia*	1	-	-
Kirjanpitokyselyssä mvl:n alaisia*	9	91	0,6

*Liikevaihto yli 49 000 mk

- Tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa

Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppaa harjoittavia monitoimitiloja oli kaikkiaan 121 yritystä. Eniten yrityksiä sijaitsee Etelä- ja Itä-Suomessa. Yritysten yleisimmät toimialat olivat hedelmien, marjojen ja vihannesten vähittäismyynti erikoismyymälässä (yli puolet liikevaihdosta tulee näistä tuotteista) ja tukkumyynti.

Puutavaran ja puutuotteiden valmistus

Monitoimitiloista 335 toimi tällä toimialalla. Ylivoimaisesti yleisin toimiala tässä ryhmässä oli puun sahaus, höyläys ja kyllästys, seuraavaksi eniten yrityksiä toimi rakennuspuusepän tuotteiden (ovet, ikkunat yms.) valmistuksessa. Eniten yrityksiä oli Etelä-Suomessa ja Väli-Suomessa.

Yritysten keskimääräinen liikevaihto oli runsas 300 000 mk ja henkilöstömäärä 0,43. Ilman maatilataustaa toimivilla yrityksillä keskimääräinen liikevaihto oli 1,2 miljoonaa markkaa ja henkilöstö 1,96 henkilöä (taulukko 29).

Taulukko 29. Tunnuslukuja puun jatkojalostusta harjoittavista monitoimitiloista

Puutavaran ja puutuotteiden jatkojalostus	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö hlöä/yritys
Yritys- ja toimipaikkarekisterissä	335	303	0,43
Kirjanpitokyselyssä evl:n alaisia*	1	-	-
Kirjanpitokyselyssä mvl:n alaisia*	3	104	0,44

* Liikevaihto yli 49 000 mk

- Tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Koneurakointi

Koneurakointi on sekä yritys- ja toimipaikkarekisterin että kirjanpitokyselyn mukaan yleisin monitoimitiloilla toimivan yrityksen toimiala. Yritys- ja toimipaikkarekisterissä on yli 1300 koneurakointia harjoittavaa maatilalla toimivaa yritystä.

Yritykset jakautuvat tasaisesti ympäri maata. Raivaus, purku ja pohjarakentaminen oli ryhmän sisällä ylivoimaisesti yleisin toimiala: yli 700 yritystä. Seuraavaksi yleisin toimiala oli puunkorjuu (300 yritystä), jossa liikkuvat myös korkeimmat keskimääräiset liikevaihdot ja jossa oli korkein keskimääräinen henkilöstö. Monitoimitiloilla toimivien koneurakointi yritysten keskimääräinen liikevaihto oli noin 372 000 mk ja keskimääräinen henkilöstö oli 0,5 henkilöä. Kirjanpitotilojen kyselyn perusteella noin 20 % yrityksistä verotetaan elinkeinoverolain mukaan.

Taulukko 30. Tunnuslukuja koneurakoinnista monitoimitiloilla.

Koneurakointi	Yrityksiä kpl	Liikevaihto 1 000 mk/yritys	Henkilöstö h:lää/yritys
Yritys- ja toimipaikkarekisterissä	1335	372	0,5
Kirjanpitoselvityksessä evl:n alaisia*	5	610	0,9
Kirjanpitoselvityksessä mvl:n alaisia*	20	113	0,4

* Liikevaihto yli 49 000 mk

Turpeen nosto ja hiekan otto

Turpeen nosto sekä hiekan ja saven ottoon erikoistuneita monitoimitiloja oli 260 kpl. Noin 81 % yrityksistä oli erikoistunut turpeen nostoon. Valtaosa yrityksistä sijaitsi Väli- ja Pohjois-Suomessa: noin 70 % turvetta nostavista yrityksistä oli näillä alueilla. Yritysten keskimääräinen liikevaihto oli 455 000 mk ja henkilöstömäärä 0,6.

4.4.3. Maatalouden tuloverolain alainen yritystoiminta

Maatalouden tuloverolain alaista yritystoimintaa ei tilastoida erikseen. Kirjanpitotiloille lähetetyn kyselyn perusteella voidaan arvioida, että noin kaksi kolmasosaa maatiloilla toimivista yrityksistä, jolla on yli 49 000 markan liikevaihto toimii mvl:n alaisena. Jos kyselyn tulos suhteutetaan toimialoittain yritys- ja toimipaikkarekisteristä löydettyjen maatilojen yhteydessä toimivien yritysten lukumäärään, voidaan karkeasti arvioida, että noin 16 000 aktiivitalan yhteydessä on mvl:n alaista yritystoimintaa (taulukko 31). Toimialojen kolmijaon (Tilastokeskus 1993) mukaiset luokat alkutuotanto ja jalostus jouduttiin arvioissa yhdistämään, koska alkutuotannosta oli kyselystä mukana vain kymmenen yritystä. Kyselyn perusteella yleisimpiä toimialoja mvl:n alaisessa toiminnassa ovat koneurakointi ja elintarvikkeiden jatkojalostus. Hyvin yleistä on pienimuotoinen koneurakointi.

Kirjanpitotilojen 49 000 markan liikevaihdon ylittävistä yrityksistä 32 % oli evl:n alaisia, loput olivat mvl:n alaisia. Evl:n alaisten yritysten keskimääräinen liikevaihto (488 000 mk) oli suurempi kuin mvl:n alaisten yritysten keskimääräinen liikevaihto (123 000 mk). Myös liikevaihtojen mediaani (300 000 mk) oli suurempi kuin mvl:n alaisten yritysten (mediaani 50 000 mk). Yritystoiminnan merkitys viljelijäperheen tulojen kannalta oli suurempi evl:n alaisissa yrityksissä, joissa keskimäärin 32 % kokonaistuloista saatiin pienyrityksestä. Mvl:n mukaan verotettavista yrityksistä keskimäärin 27 % viljelijäperheen tuloista saatiin pienyrityksistä. Eniten evl:n alaisia yrityksiä oli liiketoimintaa tukevissa yrityksissä (tilitoimistot ym.), joista 80 % kuului elinkeinoverolain piiriin.

Taulukko 31. Arvio mvl:n alaisena tapahtuvan yritystoiminnan määrästä.

Toimiala Tol95:n mukaan	Maatilojen yhteydessä toimivia yrityksiä (rekisterien tahdistus)	Kyselyn mukaan evl:n alaisia toimialan yrityksistä	Arvio mvl:n alaisena toimivien yritysten määrästä	Yritys- ja toimipaikka rekisterin mukaan osuus maatilojen yhteydessä olevista yrityksistä	Kyselyn mukaan osuudet evl:n alaisista yrityksistä
	kpl	%	%	%	%
Alkutuotanto ja valmistus	4 636	29	11 350	60	60
Palvelut	3 050	39	4 771	40	40
Yhteensä	7 686		16 121		

4.4.4. Maatila yrityksen taustalla

Kyselyn mukaan yritystoiminnan osuus viljelijäperheen tuloista oli korkein viljatiiloilla (24 %). Liikevaihdon aritmeettinen keskiarvo oli korkein sikatiiloilla (265 000 mk) ja korkein mediaani oli viljatiiloilla (60 000 mk). Pienin osuus tuloista oli maitotiiloilla (13 %) ja vähäisin keskimääräinen liikevaihto ns. muilla kotieläintiloilla (82 000 mk/vuosi). Pienin mediaani oli lypsykarjatiiloilla (30 000 mk) (taulukko 32).

Lypsykarjatiiloista 19 %:lla oli pienyritystoimintaa. Lypsykarjatiiloilla harjoitettiin yritystoimintaa melko pienessä mittakaavassa: vain 40 %:lla yrityksistä toiminnan liikevaihto ylitti 49 000 markkaa. Kaikista tiloista, jotka ilmoittivat harjoittavansa yritystoimintaa oli lypsykarjatiiloja 27 %, ja liikevaihtorajan ylittävistä tiloista 23 % oli lypsykarjatiiloja. Yleisimpiä toimialoja lypsykarjatiiloilla olivat koneurakointi (39 % tiloista) ja majoitus-, ateriala- ja ohjelmopalvelut (13 %). Harvinaisimpia toimialoja olivat liike-elämää palveleva toiminta sekä puun jatkojalostus.

Taulukko 32. Yritystoiminta eri tuotantosuuntia edustavilla tiloilla.

Tuotantosuunta	Harjoittaa pienyritystoimintaa	Yritykset, joiden liikevaihto ≥ 49 000 mk	Yhteensä
	kpl	kpl	kpl
Maidontuotanto	54	22	288
Muu nautakarjatalous	16	8	113
Sikatalous	25	14	115
Muu kotieläintalous	24	13	62
Viljan tuotanto	35	17	98
Muu kasvinviljely	39	18	89
Tieto puuttuu	4	2	12
Yhteensä	197	94	778

Muilla nautakarjatiljoilla 14 %:lla oli yritystoimintaa, puolella yrityksistä liikevaihto ylitti 49 000 markkaa. Kaikista yrityksistä sijaitsi muilla nautakarjatiljoilla 8 % ja suuremmista yrityksistä 9 %. Yleisimpiä toimialoja olivat koneurakointi (44 % tiloista) sekä majoitus-, aterial- ja ohjelmapalvelu (31 %). Muilla nautakarjatiljoilla ei ollut lainkaan alkutuotantoa, muita palveluita, puun jatkojalostusta tai muuta valmistusta harjoittavia yrityksiä.

Yritystoimintaa oli 22 %:lla sikatiloista. Näistä 49 000 markan liikevaihdon ylittävää yritystoimintaa harjoitti 56 %. Kaikista yrityksistä sijaitsi sikatilan yhteydessä 13 % ja 49 000 liikevaihdon ylittävistä yrityksistä 15 %. Yleisimpiä toimialoja olivat koneurakointi ja elintarvikkeiden jatkojalostus: kumpiakin oli 20 % yrityksistä. Kaikki toimialat olivat edustettuina, mutta harvinaisimpia olivat ns. muu valmistus sekä liike-elämää palvelevat toimialat.

Muilla kotieläintiloilla oli yrityksiä oli paljon: 39 % tiloista ilmoitti harjoittavansa pienyritystoimintaa. Näistä noin puolet ylitti 49 000 mk:n liikevaihtorajan. Yrityksistä 12 % ja yli 49 000 markan liikevaihdon yrityksistä 14 % sijaitsi muulla kotieläintilalla. Yleisimpiä toimialoja olivat koneurakointi (38 %) ja elintarvikkeiden jatkojalostus (21 %). Muilla kotieläintiloilla ei ollut yrityksiä joiden toimialana olisi ollut alkutuotanto tai muut palvelut.

Viljatiljoista 39 % ilmoitti harjoittavansa muutakin yritystoimintaa. Näistä vajaa puolet ylitti 49 000 markan liikevaihtorajan. Tärkein toimiala, yli 40 %:lla yrityksistä, oli koneurakointi.

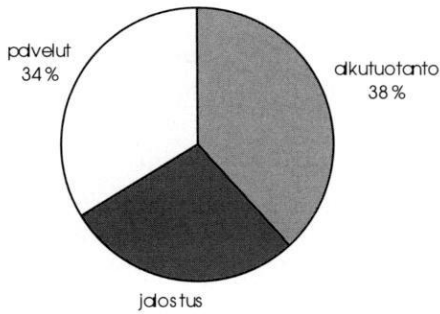
4.4.5. Vertailua maatilalla toimivien ja muiden maaseudun pienyritysten välillä

Maatiloilla yhteydessä toimivat yritykset ovat keskimäärin pienempiä kuin ilman maatilataustaa toimivat. Koko aineiston keskiarvona maatilojen yhteydessä toimivat yritykset työllistivät noin 0,7 työntekijää/yritys ja ilman maatilataustaa toimivat yritykset noin 1,4 työntekijää/yritys. Myös liikevaihto oli maatilojen yhteydessä toimivilla yrityksillä huomattavasti pienempi (keskimäärin 445 000 mk/vuosi) kuin ilman maatilataustaa toimivilla yrityksillä (keskimäärin 970 000 mk/vuosi).

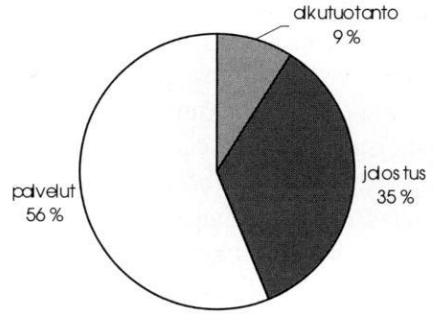
Toimialajakauma eroaa maatilojen yhteydessä ja ilman maatilataustaa toimivilla yrityksillä. Kun maatilan yhteydessä olevat yritykset jaotellaan toimialojen kolmijaon (Tilastokeskus 1993, s. 12) mukaan, alkutuotanto on päätoimialana 28 % :lla, jalostus 32 %:lla ja palvelut 41 %:lla yrityksistä. Ilman maatilataustaa toimivista maaseudun yrityksistä 9 % toimii alkutuotannossa, 29 % jalostuksessa ja 62 % palveluissa.

Maatilan yhteydessä toimivista yrityksistä eniten työllistää alkutuotanto (kuvio 6) ja suurin liikevaihto on palvelualan yrityksillä. Ilman maatilataustaa toimivista yrityksistä palvelualojen yritykset työllistävät eniten, ja niillä on suurin liikevaihto.

maatilojen yhteydessä olevat yritykset

yritykset ilman maatilataustaa

Kuvio 6. Eri toimialojen osuus henkilöstöstä maatilojen yhteydessä toimivissa ja muissa maaseutuyrityksissä.

5. Johtopäätökset

5.1. Tulosten tarkastelu ja johtopäätöksiä

Tässä raportissa on esitelty uusi maaseudun pienyritysrekisteri. Vuosien 1996 ja 1997 tietoihin pohjautuen maaseudulla on noin 61 100 yritys- ja toimipaikka-rekisteriin merkittyä pienyritystä. Näistä 7 700 sijaitsee maatilalla yhteydessä (taulukko 33). Yleisimpiä toimialoja ovat rakentaminen ja maaliikenteen kuljetukset. Maatilojen yhteydessä olevien yritysten yleisimpiä toimialoja olivat maa- ja riistatalouteen liittyvät toimialat. Yhteensä "perusmaatiloja", monitoimitiloja sekä ilman maatilataustaa olevia yrityksiä on Suomessa 142 200.

Maatiloille tehdyn kyselyn perusteella 25 % maatiloista harjoitti pienyritystoimintaa vuonna 1998. Tilojen yritystoiminta jaettiin kahteen luokkaan, joista ensimmäiseen luokiteltiin yritykset, joiden liikevaihto on vähintään 49 000 mk ja toiseen ne yritykset, joiden liikevaihto on alle 49 000 mk.

Kyselyn perusteella yritystoiminnasta, joka ylittää 49 000 mk:n liikevaihdon, 32 % verotetaan evl:n perusteella. Muuta verotetaan mvl:n perusteella. Evl:n perus-

Taulukko 33. Maatilat ja maaseudulla sijaitsevat pienyritykset.

Perusmaatilat, koko maa	Maaseutuyritykset	Monitoimitiloja, joissa evl:n alaista yritystoimintaa	Kaikki monitoimitilat (ARVIO)	YHTEENSÄ
81 000	53 400	7 700		142 200
65 100	53 400		23 000	142 200

teella verotettavien yritysten liikevaihto ja osuus yrittäjäperheen kokonaistuloista on keskimäärin suurempi kuin mvl:n alaisten yritysten.

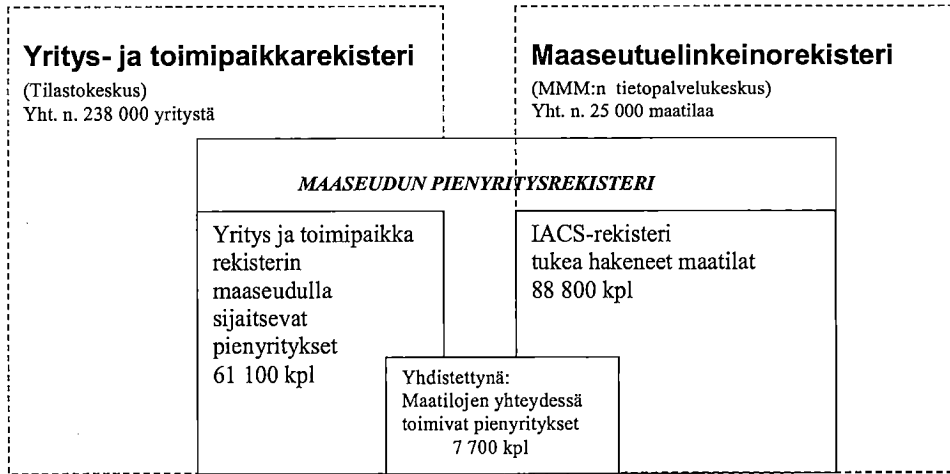
Maatalouden tuloverolain alaista yritystoimintaa ei tilastoida maataloudesta erillään. Kyselyn perusteella voidaan arvioida, että kaksikolmasosaa maataloilla toimivista yrityksistä, jolla on yli 49 000 markan liikevaihto, toimii mvl:n alaisena. Jos kyselyn tulos suhteutetaan toimialoittain yritys- ja toimipaikkarekisterissä olevien maatalojen yhteydessä toimivien yritysten lukumäärään, voidaan arvioida, että noin 16 000 aktiivitalan yhteydessä harjoitetaan yritystoimintaa, jonka liikevaihto ylittää 49 000 mk ja verotetaan mvl:n perusteella. Kyselyn perusteella yleisimpiä toimialoja maatalouden tuloverolain alaisessa toiminnassa ovat koneurakointi ja elintarvikkeiden jatkojalostus. Lisäksi pienimuotoista mvl:n alaista yritystoimintaa harjoitetaan hyvin monella tilalla. Kyselyn perusteella alle 49 000 liikevaihdon ja mvl:n alaisia yrityksiä on 1,4-kertainen määrä tämän liikevaihtorajan ylittäneisiin nähden. Vuoden 1990 maatalouslaskennassa 199 390 tilan joukosta 18 %:lla eli 36 680 tilalla oli liitännäiselinkeino (TIKE 1993).

5.2. Pienyritysrekisterin kehittäminen

Tiedon kerääminen jo valmiista rekisteritiedosta on huomattavasti edullisempaa kuin saman tiedon kerääminen erikseen. Yritys- ja toimipaikkarekisterin ja IACS-rekisterin tahdistuksen onnistuminen loi pohjan maaseudun pienyritysrekisterille (kuvio 7). Rekisterin päivitys voidaan tehdä vuosittain kohtuullisilla kustannuksilla aina kummankin rekisterin päivitysten valmistuttua. Kun tiedetään maatalojen yhteydessä toimivien yritysten ja maatalojen tunnuksot, voidaan ko. tiedot merkitä ja näin saadaan taustatiedot kummastakin ryhmästä. Yritysten taustatiedot (liikevaihto, perustamisvuosi, toimiala jne.) saadaan yritys- ja toimipaikkarekisteristä, ja vastaavasti maatalojen taustatiedot (koko, tuotantosuunta) saadaan IACS-rekisteristä. Rekisteri on toimiva työkalu maaseudun kehittämisen ja tutkimuksen käyttöön.

Maatalouden yhteydessä verotettavan yritystoiminnan kartoittaminen ei ole nykyisten rekistereiden yhteydessä mahdollista. Vuonna 2000 maatalouslaskennan yhteydessä komission tarpeisiin kerätään tietoa maataloilla harjoitettavasta yritystoiminnasta (vrt. Komission päätös 18.5.1998 neuvoston asetuksen (ETY) 571/88 mukauttamisesta). Maatalouslaskennan yhteydessä maataloilta kysytään yritystoiminnan laajuutta, toimialaa, liikevaihtoa ja työllistävyyttä koskevia kysymyksiä. Kun maatalouden tuloverolain alaisen yritystoiminnan "otoskehikko" on saatu maatalouslaskennan avulla kerätyksi, eräs tapa seurata yritysten taloutta olisi poimia sopiva otanta ja seurata yritysten taloutta esimerkiksi verotietojen perusteella. Elinkeino-verolain alaisen yritystoiminnan kehitystä tuloksen, investointien ja arvonlisän osalla voidaan tulevaisuudessa seurata aiempaa tarkemmin Tilastokeskuksessa kehitteillä olevan evl-rekisterin avulla.

Kuvio 7. Maaseudun pienyrittäjärekisteri.

Kirjallisuus

- Ala-Rinta, J. 1993. Verkostoituvaa työtä ja tuotanto - haaste maaseudun kehittämiseksi. Helsingin yliopisto, maaseudun tutkimus ja koulutuskeskus. Sarja A:3. Seinäjoki. 164 s.
- Kaila, M- M. 1998. Monialaisten maatilayritysten taloudelliset tulokset. Julkaisussa: Kaila, M-M., Kallio, T., Knaapinen, P. & Veijalainen, S. Monialaisten maatala- ja puutarhayritysten kirjanpitoluokset vuonna 1996. Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen selvityksiä 7/98. Helsinki. s. 27-48.
- Karvinen, T. 1991. Pienten elintarvikevalmistajien markkinointikavien kannattavuus ja toimivuus. Helsingin yliopisto, elintarvikekemian ja -teknologian laitos, pro gradu työ. Helsinki. 123 s. + liitteet.
- Katajamäki, H. 1996. Aluejaot ja tutkijan etiikka. Maaseudun uusi aika 2/96. s. 78.
- Kettunen, P. 1980. Pienen teollisen yrityksen kasvun ja kehittymisen edellytykset. Jyväskylän yliopiston taloustieteen laitoksen julkaisuja 51. Jyväskylä. 196 s.
- Keränen, R., Malinen, P., Keränen, H., Heiskanen, T. 1993. Suomen maaseututyyp- pinen alueellistaminen. Ylä-Savon instituutti. Tutkimusraportti 6: 1. Kuopio. 54 s. + liitteet.
- Maaseutupoliittinen neuvottelukunta 1995. Maaseutupoliittikka Suomessa OECD:n arvio. Maaseutupoliittikan neuvottelukunta/Sisäasiainministeriö ja Maa- ja met- sätalousministeriö. Helsinki. 111 s.
- Maaseutupoliittikan YTR 1996. Toimiva maaseutu. Maaseutuohjelma. Maaseutupoli- tiikan yhteistyöryhmän julkaisu 1/1996. Helsinki. 152 s + liitteet.
- Malinen, P. 1994. EU-integraation maaseutuvaikutukset - tutkimusten tarkastelua alueellisesta näkökulmasta. Oulun yliopisto, Pohjois-Suomen tutkimuslai- tos.Tiedonantoja 103. Oulu. 112 s.
- Oksa, J. 1991 Yleinen tietoverkko maaseudun näkökulmasta. Liikenneministeriön julkaisuja 8/91. Helsinki.
- Rosenqvist, O. 1996. Miksi ja miten maaseutua kannattaa määrittellä. Maaseudun uusi aika 2/96 s. 71 - 77.
- TIKE 1993. Maatalouslaskenta 1990. Osa 6: liitännäiselinkeinot, puutarhaviljely, turkistarhaus ja poronhoito. Maa- ja metsätalous 1993:6. Helsinki. 101 s.
- Tilastokeskus 1993. Toimialaluokitus 1995. Käsikirjoja 4. Tilastokeskus. Helsinki 214 s.
- Tilastokeskus 1998. Suomen yritykset 1996. Tilastokeskuksen Yritykset 1998:25. Helsinki. 100 s.
- Tilastokeskus 1999. Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 1999. Käsikirjoja 28. Helsinki. 91 s.
- Uusitalo, E. 1998. Elinvoimaa maaseudulle - miksi, kenelle ja miten? Maaseutupoliiti- kan perusteet. Otava. 311 s.
- Väestörekisterikeskus 1998. Haja-asutusalueiden osoitejärjestelmän tilanne joulu- kuussa 1997.

Liite 1. Tol95 mukaisten toimialojen konversio alkutuotantoon sidoksissa oleviin toimialoihin.

Toimiala	Tol95 mukainen toimiala, samalla alatoimialoja
Maatalous	0111 Viljakasvien ja muiden viljelykasvien viljely 0120 Nautakarjan hoito 0122 Lampaiden vuohien hevosten hoito 0123 Sikojen hoito 0124 Siipikarjatalous 0130 Yhdistetty kasvienviljely ja kotieläintalous
Erikoismaatalous	01212 Vihannesten, koristekasvien ja taimien viljely 01251 Turkistarhaus 01252 Poronhoito 01259 Muu kotieläinten hoito (mm mehiläiset)
Maa- ja metsätalouden palvelut	0142 Eläinten hoitoon liittyvät palvelut (mm. siemennys) pl. eläinlääkintä 01012 Metsänhoito 02019 Muu metsätalous 02020 Metsätaloutta palveleva toiminta
Riista- ja kalatalous	015 Metsästys, riistanhoito ja niitä palveleva toiminta 050 Kalastus, kalanviljely ja niihin liittyvät palvelut
Turpeen ja hiekan nosto	103 Turpeen nosto ja muokkaus 142 Hiekan ja saven otto
Elintarvikkeiden jatkojalostus	151 Teurastus sekä lihan jatkojalostus 152 Kalan ja kalatuotteiden jalostus ja säilöntä 153 Hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus ja säilöntä 154 Kasvi- ja eläinöljyjen ja -rasvojen valmistus 155 Meijerituotteiden valmistus 156 Myllytuotteiden ja tärkkelyksen valmistus 157 Eläinten ruokien valmistus 158 Muu elintarvikkeiden valmistus 159 Juomien valmistus
Villan ja turkisten jatkojalostus	1712 Karstavillakuitujen valmistus 1713 karstavillakuitujen valmistus 1714 Pellavakuitujen valmistus Turkisten muokkaus ja valmistus 191 Parkitseminen ja muu nahan jalostus
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	201 Puun sahaus, höyläys, kyllästys 202 Vanerin ja muiden puulevyjen valmistus 203 Rakennuspuusepän tuotteiden valmistus 204 Puupakkausten valmistus 205 Muiden puutuotteiden valmistus
Koneurakointi	01410 Kasvinviljelyä palveleva toiminta 02011 Metsän uudistaminen 02013 Puunkorjuu 4511 Raivaus, purku ja pohjarakentaminen 7131 Maatalouskoneiden ja laitteiden vuokraus 90003 Ulkotilojen hoito (mm. lumen aeraus)

jatkuu

Matkailu ja virkistyspalvelut	551 Hotellit 552 Leirintäalueet, muu majoitustoiminta (ml maatilamatkailut) 553 Ravintolat, kahvilaravintolat 554 Kahvi, olut, drinkkibaarit 555 Henkilöstö- ja laitosruokalat, ateriapalvelu 92530 kasvitieteelliset puutarhat, eläintarhat, luonnopuutot ml. kotieläintarhat 926 urheilutoiminta (mm. laskettelurinne, ravitali) 9272 Muualla luokittelemattomat virkistys palvelut (mm kennelit, ratsastustallit, virkistyskalastuspalvelut)
Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa	51110 Maatalousraaka-aineiden, teuraseläinten, tekstiiliraaka-aineiden sekä puolivalmisteiden agentuuritoiminta 51130 Puutavaran ja rakennusmateriaalien agentuuritoiminta 5121 Viljan, siementen ja eläinrehujen tukkukauppa 5122 Kukkien ja taimien tukkukauppa 5123 Teuraseläinten tukkukauppa 5124 Turkisten ja nahkojen tukkukauppa 5131 Juures-, vihannes ja hedelmätukkukauppa 51320 Lihan ja lihatuotteiden tukkukauppa 51331 Maitotaloustuotteiden ym. tukkukauppa 51332 Munatukkukauppa (ml. munapakkaamot) 51381 Kalan tukkukauppa 5153 Puun- ja rakennusmateriaalien tukkukauppa 5221 Hedelmien ja vihannesten vähittäiskauppa 5222 Lihan ja lihatuotteiden vähittäiskauppa 5223 kalan tukkukauppa 5262 Tori- ja markkinakauppa

Liite 2. Kyselylomake

PIENYRITYSTOIMINTA

Tilallani ei harjoiteta pienyritystoimintaa, siirryn suoraan seuraavalle aukeamalle, kysymykseen nro 9.

5. Millaista pienyritystoimintaa tilallanne harjoitetaan?

Yrityksen toimiala	Aloitettu vuonna	Liikevaihto 1997(arvio)	Osuus viljelijäperheen kokonaistuloista 1997 (arvio)
1. Elintarvikkeiden ja juomien valmistus			
a. Lemmikkieläinten ruokien valmistus	19 _____	_____ mk	_____ %
b. Hedelmien, marjojen ja vihannesten jalostus	19 _____	_____ mk	_____ %
c. Viinin valmistus	19 _____	_____ mk	_____ %
d. Kalan ja kalatuotteiden jalostus	19 _____	_____ mk	_____ %
e. Leipomotuotteet	19 _____	_____ mk	_____ %
f. Meijerituotteet	19 _____	_____ mk	_____ %
g. Myllytuotteet	19 _____	_____ mk	_____ %
h. Teurastus, lihanjalostus, mikä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
i. Muu, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
2. Majoitus- ja ravitsemistoiminta			
a. Ateria- tai kahvilapalvelut	19 _____	_____ mk	_____ %
b. Lomamökkit tms.	19 _____	_____ mk	_____ %
c. Majoituspalvelut (esim. "bed and breakfast")	19 _____	_____ mk	_____ %
d. Pitopalvelu	19 _____	_____ mk	_____ %
e. Muu, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
3. Muut palvelut			
a. Hoito- ja hoivapalvelut	19 _____	_____ mk	_____ %
b. Koneiden ja laitteiden vuokraus	19 _____	_____ mk	_____ %
c. Ohjelmapalvelut, mitkä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
d. Parturi-kampaamo, kosmetologi tms.	19 _____	_____ mk	_____ %
e. Taksi (oma)	19 _____	_____ mk	_____ %
f. Tietojenkäsittelypalvelu (esim. atk-konsultointi)	19 _____	_____ mk	_____ %
g. Tiiltoimisto	19 _____	_____ mk	_____ %
h. Virkistystoiminta (esim. ratsastustalli)	19 _____	_____ mk	_____ %
i. Muu, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %

Kysymys jatkuu seuraavalla sivulla

	Aloitettu vuonna	Liikevaihto 1997 (arvio)	Osuus viljelijäperheen kokonaistuloista 1997 (arvio)
4. Puutavaran ja puutuotteiden valmistus			
a. Puun sahaus, höyläys ja kyllästys	19 _____	_____ mk	_____ %
b. Rakennuspuusepäntuotteiden valmistus	19 _____	_____ mk	_____ %
c. Muu, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
5. Koneurakointi, korjaamo, metalli- ja rakennusala			
a. Konekorjaamo	19 _____	_____ mk	_____ %
b. Koneurakointi, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
c. Rakennusala, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
d. Metallituotteet, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
e. Muu, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %
6. Muu valmistus ja muut elinkeinot			
a. Koriste-esineiden valmistus	19 _____	_____ mk	_____ %
b. Kennel	19 _____	_____ mk	_____ %
c. Huonekalujen valmistus	19 _____	_____ mk	_____ %
d. Mehiläistalous	19 _____	_____ mk	_____ %
e. Muu, mitä? _____	19 _____	_____ mk	_____ %

6. Pienyritystoiminnan tai tärkeimmän toimialan yritysmuoto on (esim. toiminimi, osakeyhtiö):

_____

Toimintaa verotetaan:

- 1 Elinkeinoverolain mukaan
2 Maatalouden tuloverolain mukaan

7. Yritystoiminta työllistää (valitkaa vaihtoehto):

	Päätoimi- sesti	Osa- aikaisesti	Kausi- luonteisesti	Henkilötyökuukaudet vuonna 1997 (arvio)
Viljelijä	☐	☐	☐	_____ kk
Puoliso	☐	☐	☐	_____ kk
Muut perheenjäsenet (henkilöiden lukumäärä)	_____	_____	_____	_____ kk
Ulkopuoliset työntekijät (henkilöiden lukumäärä)	_____	_____	_____	_____ kk

8. Millaisia tulevaisuuden suunnitelmia teillä on yritystoiminnan suhteen?

1. Olemassa olevaa yritystoimintaa
- a. Laajennetaan
- b. Jatketaan entisessä laajuudessa tai supistetaan
- c. Lopetetaan
2. Perustetaan uudentyyppistä yritystoimintaa, mitä? _____

Liite 3. Maaseudun pienyritykset työvoima- ja elinkeinokeskuksittain

TE-keskus

	Sivu
01 UUSIMAA	54
02 VARSINAIS-SUOMI (ilman Ahvenanmaan kuntia)	56
03 SATAKUNTA	58
04 HÄME	60
05 PIRKANMAA	62
06 KAAKKOIS-SUOMI	64
07 ETELÄ-SAVO	66
08 POHJOIS-SAVO	68
09 POHJOIS-KARJALA	70
10 KESKI-SUOMI	72
11 ETELÄ-POHJANMAA	74
12 POHJANMAA	76
13 POHJOIS-POHJANMAA	78
14 KAINUU	80
15 LAPPI	82
20 AHVENANMAA	84

Liite 3. (jatkoa)

01 UUDENMAAN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 34

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	89	18 901	148	65	9 415	113
<i>Erikoismaatalous</i>	01	75	42 160	116	17	8 374	24
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	7	1 215	3	2	-	-
	02	14	970	33	1	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	51	8 644	17	4	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	5	-	-	-	-	-
	14	29	13 049	17	6	2 320	2
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	39	49 702	103	5	1 177	1
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	1	-	-	-	-	-
	18	2	-	-	-	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	86	53 521	74	15	2 863	2
<i>Koneurakointi</i>	01	11	2 033	4	3	-	-
	02	76	47 192	92	17	12 188	32
	45	243	148 103	270	63	26 441	47
	90	15	7 375	14	4	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	142	98 777	230	4	-	-
	92	28	32 436	80	6	1 910	5
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	45	96 690	44	3	-	-
	52	18	11 912	12	1	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		976	638 159	1 268	236	70 573	236
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		22	11	19			

- tietoa ei julkaista tietosuojaan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tol95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	16	5 826	8
Vaatteiden valmistus	18	17	36 829	40
Kustantaminen, painaminen	22	36	21 309	36
Kumi- ja muovituotteet	25	17	28 364	52
Ei-metallisten mineraalituotteiden	26	29	55 152	76
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	79	89 167	173
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	74	70 127	129
Muu sähkökoneiden ja laitteiden	31	10	16 180	29
Radio- tv ja tietoliikennevälineiden	32	9	12 379	34
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	14	12 369	27
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	7	8 703	16
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	35	20 338	32
Muu valmistus	36	53	41 421	79
Rakentaminen	45	707	538 679	1167
Moottoriajoneuvojen kauppa,	50	191	335 842	266
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	217	407 449	213
Vähittäiskauppa pl. m ajoneuvot	52	329	466 716	394
Maaliikenne	60	677	490 231	1117
Vesiliikenne	61	17	11 270	22
Liikennettä palveleva toiminta	63	19	17 203	42
Posti- ja teleliikenne	64	6	8 366	22
Rahoituksen välitys	65	14	0	27
Vakuutusta palveleva toiminta	67	16	0	5
Kiinteistöalan palvelut	70	127	55 898	110
Koneiden vuokraus	71	15	7 230	10
Tietojenkäsittelypalvelu	72	33	18 737	39
Tutkimus ja kehittäminen	73	5	13 60	2
Muu liike-elämää palveleva	74	375	154 741	371
Koulutus	80	7	1 787	7
Terveysten huolto ja sosiaalipalvelut	85	122	44 667	118
Ympäristön huolto	90	10	9 913	12
Virkistys, kulttuuri- ja urheilutoim	92	36	19 470	42
Muut palvelut	93	128	19 458	77
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		19	38 877	44
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3 466	3 066 058	4 838
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		6	3	2

C) Uudenmaan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyrietykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrietyksiä yhteensä	4 442	3 704 217	6 106
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	22	17	21

Liite 3. (jatkoa)

02 VARSINAIS-SUOMEN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS
(ilman Ahvenanmaan kuntia)

Kuntia: 56

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	109	63 076	166	88	48 138	142
<i>Erikoismaatalous</i>	01	103	98 006	213	33	27 131	70
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	4	-	-	3	-	-
	02	21	3 124	72	4	1 744	6
<i>Riista- ja kalatalous</i>	01	1	-	-	-	-	-
	05	141	105 347	170	13	1 636	1
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	13	6 575	10	3	-	-
	14	23	23 270	31	7	6 260	5
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	98	140 740	193	23	13 447	17
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	3	-	-	1	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	130	111 073	165	37	12 418	11
<i>Koneurakointi</i>	01	22	8 275	9	16	6 842	7
	02	58	38 531	57	22	13 274	17
	45	245	163 313	251	96	33 812	50
	71	4	-	-	4	-	-
	90	17	3 341	8	4	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	206	137 408	262	20	5 008	7
	92	15	8 358	17	3	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	59	226 195	112	11	30 196	20
	52	17	15 793	12	4	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		1 289	1 153 998	1 753	392	204 389	362
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		<i>30</i>	<i>18</i>	<i>21</i>			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	29	10594	24
Vaatteiden valmistus	18	24	11480	13
Kustantaminen	22	23	16753	32
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	16	35531	61
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	30	40070	76
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	142	174260	302
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	157	247804	319
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	9	20708	23
Radio- te ja tietoliikennevälineiden valmistus	32	8	8244	15
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	10	11235	22
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	16	34724	52
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	44	62999	72
Muu valmistus	36	81	103530	135
Kierrätys	37	6	2616	4
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	9	122239	12
Veden puhdistus ja jakelu	41	5	924	0
Rakentaminen	45	672	493803	967
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	227	284236	247
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	148	202723	99
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	499	804726	622
Maaliikenne	60	711	488717	1039
Vesiliikenne	61	22	8373	12
Liikennettä palveleva toiminta	63	15	3900	4
Posti- ja teleliikenne	64	7	27325	43
Rahoituksen välitys	65	35	0	190
Kiinteistöalan palvelut	70	113	35179	80
Koneiden vuokraus	71	14	7391	9
Tietojenkäsittelypalvelu	72	20	11136	17
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	299	133012	302
Koulutus	80	20	8316	18
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	123	38185	82
Ympäristön huolto	90	17	12536	18
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	22	2734	9
Muut palvelut	93	179	24789	73
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		22	9059	21
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3774	3499851	5014
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		11	5	5

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Varsinais-Suomen TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	5 063	4 653 849	6 767
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	25	25	26

Liite 3. (jatkoa)

03 SATAKUNNAN ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 28

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maatalous</i>	01	38	25 711	57	30	18 049	44
<i>Erikoismaatalous</i>	01	38	33 106	62	9	2 785	7
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	2	-	-	1	-	-
	02	11	732	38	3	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	21	18 943	35	-	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	46	30 125	48	19	10 449	16
	14	13	13 106	22	2	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	38	43 654	73	5	-	-
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	18	2	-	-	-	-	-
	19	1	-	-	-	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	118	165 200	250	15	7 088	10
<i>Koneurakointi</i>	01	13	2 753	5	11	2 506	5
	02	68	36 242	61	28	11 048	15
	45	174	108 488	186	60	16 400	23
	71	1	-	-	-	-	-
	90	10	2 448	4	3	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	145	82 894	157	13	3 551	7
	92	10	2 486	4	3	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	41	183 787	46	5	4 282	4
	52	18	5 158	4	3	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		808	760 789	1 061	210	81 893	134
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		26	11	13			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tol95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	16	9 501	17
Vaatteiden valmistus	18	19	6 397	12
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	19	19	11 751	36
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	21	8	13 180	24
Kustantaminen	22	25	18 988	32
Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden valmistus	24	9	23 464	28
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	16	33 987	58
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	25	36 579	51
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	90	11 5967	216
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	95	11 6826	191
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	7	10 358	17
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	10	20 273	31
Muu valmistus	36	30	19 634	33
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	8	475 930	34
Veden puhdistus ja jakelu	41	8	1 006	0
Rakentaminen	45	388	351 073	676
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	190	170 708	162
Agentuuri toiminta, tukkukauppa	51	123	232 739	101
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	346	595 317	389
Maaliikenne	60	499	376579	716
Liikennettä palveleva toiminta	63	16	16 448	40
Rahoituksen välitys	65	19	0	74
Kiinteistöalan palvelut	70	66	19 428	41
Koneiden vuokraus	71	7	1 991	1
Tietojenkäsittelypalvelu	72	14	6 194	9
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	165	56 327	118
Koulutus	80	10	3 382	7
Terveysten huolto ja sosiaalipalvelut	85	75	28 486	69
Ympäristön huolto	90	17	11 409	21
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	11	3429	10
Muut palvelut	93	135	20 797	53
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		23	14 302	26
<i>Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä</i>		2 489	2 822 450	3 293
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		10	3	4

- tietoa ei julkaista tietosuojaan vuoksi

C) Satakunnan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maaseudun pienyrityksiä yhteensä</i>	3 297	3 583 239	4 354
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	25	21	24

Liite 3. (jatkoa)

04 HÄMEEN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 28

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	75	5 311	107	64	4113	92
<i>Erikoismaatalous</i>	01	47	29 398	60	9	12015	22
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	3	271	0			
	02	24	3 742	74	5	64	10
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	5	1 036	1	1	118	0
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	4	2 675	3	1	867	1
	14	21	14 396	15	4	736	0
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	64	63 208	142	16	6102	16
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	18	3	990	2			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	112	131 527	235	24	8015	12
<i>Koneurakointi</i>	01	9	6 859	12	5	3111	5
	02	117	109 645	176	27	13989	21
	45	148	69 622	135	43	13522	17
	90	5	4 952	13	2	401	0
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	189	132 037	253	7	1222	1
	92	11	4 986	15	1	452	1
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	44	69 395	57	7	10806	13
	52	21	7 121	7	5	1159	0
Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat		902	657 171	1 307	221	76 692	211
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		25	12	16			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	21	10 525	24
Vaatteiden valmistus	18	25	13 766	47
Kustantaminen	22	24	21 066	34
Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden valmistus	24	5	6 937	13
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	15	26 743	57
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	26	27 429	46
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	103	134 947	224
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	94	75 573	132
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	6	5 403	8
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	6	5 680	9
Muu valmistus	36	67	73 731	143
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	8	11 482	3
Veden puhdistus ja jakelu	41	6	1 583	1
Rakentaminen	45	494	386 031	720
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	175	176 327	168
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	134	235 375	143
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	339	499 555	383
Maaliikenne	60	497	416 923	885
Liikennettä palveleva toiminta	63	6	7 499	18
Rahoituksen välitys	65	12	0	88
Vakuutusta palveleva toiminta	67	8	0	0
Kiinteistöalan palvelut	70	101	38 806	99
Koneiden vuokraus	71	8	2 053	1
Tietojenkäsittelypalvelu	72	24	6 089	12
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	235	77 950	182
Koulutus	80	12	2 664	9
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	78	22 493	46
Ympäristön huolto	90	17	9 927	15
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	18	5 043	21
Muut palvelut	93	153	24 052	60
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		33	59 698	81
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		2 750	2 385 350	3 672
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		<i>9</i>	<i>4</i>	<i>4</i>

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Hämeen TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	3 652	3 042 521	4 979
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	<i>25</i>	<i>22</i>	<i>26</i>

Liite 3. (jatkoa)

05 PIRKANMAAN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 34

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maatalous</i>	01	64	38 221	85	49	24 019	67
<i>Erikoismaatalous</i>	01	44	40 106	86	14	11 219	27
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	10	1 802	3	3	-	-
	02	24	885	70	7	523	3
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	7	1 904	4			
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	43	29 430	62	16	6 812	12
	14	18	10 663	16	1	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	42	57 918	69	6	764	0
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	2	-	-			
	18	3	-	-	1	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	193	195 301	305	26	7 086	9
<i>Koneurakointi</i>	01	11	3 670	5	8	3 139	5
	02	144	133 614	234	36	21 799	28
	45	234	96 472	187	68	24 084	39
	90	8	3 486	6	2	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	235	138 703	277	19	8 080	16
	92	19	8 523	17	6	798	1
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	38	66 964	26	3	-	-
	52	11	4 963	6	2	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		1 150	834 160	1 461	267	114 616	211
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		23	14	14			

- tietoa ei julkaista tietosuojaan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Toi95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	30	24 754	69
Vaatteiden valmistus	18	40	18 828	39
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	19	107	18 603	23
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus	21	5	35 054	83
Kustantaminen	22	37	18 119	25
Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden valmistus	24	12	16 213	34
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	20	30 048	63
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	44	7 185	14
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	134	76 612	149
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	87	6 489	9
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	6	24 503	38
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	14	8 554	11
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	11	65 570	150
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	6	453	1
Muu valmistus	36	67	17 297	8
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	7	397 185	757
Veden puhdistus ja jakelu	41	18	349 725	299
Rakentaminen	45	538	247 692	154
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	250	878 677	645
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	169	538 349	1 163
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	545	67	0
Maaliikenne	60	744	11 131	18
Liikennettä palveleva toiminta	63	13	0	3
Rahoituksen välitys	65	21	32 159	30
Vakuutusta palveleva toiminta	67	7	11 700	28
Kiinteistöalan palvelut	70	131	137 567	314
Koneiden vuokraus	71	16	5 887	25
Tietojenkäsittelypalvelu	72	36	47 751	103
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	352	10 592	14
Koulutus	80	18	40 669	133
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	147	0	1
Ympäristön huolto	90	15	58 774	158
Virkistys, kultturi ja urheilutoiminta	92	25	302	0
Muut palvelut	93	233	0	0
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		20	255 644	569
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3 925	3 392 153	5 130
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		8	6	4

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Pirkanmaan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	5 075	4 226 313	6 591
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	23	20	22

Liite 3. (jatkoa)

06 KAAKKOIS- SUOMEN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 27

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	23	2 446	14	19	2 289	12
<i>Erikoismaatalous</i>	01	20	12 232	31	3	1 191	10
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	2	-	-			
	02	12	354	66			
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	18	9 399	14	2	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	10	8 942	18	7	7 324	12
	14	14	23 044	41	2	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	54	44 063	116	8	5 474	12
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	19	1	-	-			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	103	97 369	158	26	3 929	8
<i>Koneurakointi</i>	01	7	2 202	2	4	-	-
	02	112	90 152	159	29	13 915	22
	45	142	97 477	172	45	12 423	19
	90	6	1 479	2	1	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	159	115 629	224	11	3 171	5
	92	10	2 385	3	1	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	41	135 649	76	3	-	-
	52	7	5 536	6	1	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		741	648 950	1 103	162	66 838	107
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		<i>22</i>	<i>10</i>	<i>10</i>			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tol95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaliikenne	60	476	326 881	733
Rakentaminen	45	334	284 595	504
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	263	401 543	306
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	190	118 094	181
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	132	155 868	157
Muut palvelut	93	130	22 343	67
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	99	41 449	135
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	96	89 363	58
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	54	65 650	130
Kiinteistöalan palvelut	70	52	20 403	38
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	45	45 274	100
Muu valmistus	36	36	26 750	62
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	33	35 922	56
Kustantaminen	22	20	27 053	56
Liikennettä palveleva toiminta	63	15	18 261	36
Ympäristön huolto	90	12	8 734	13
Koulutus	80	11	3 634	16
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	10	23 562	45
Virkistys, kulturi ja urheilutoiminta	92	10	1 837	5
Koneiden vuokraus	71	9	2 551	2
Tietojenkäsittelypalvelut	72	9	3 073	8
Tekstiilien valmistus	17	8	1 686	2
Rahoituksen välitys	65	8	0	37
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	7	3 264	4
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	7	10 543	14
Vaatteiden valmistus	18	6	1 240	4
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	5	6 483	16
Vesiliikenne	61	5	2 487	-4
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		25	17 448	28
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		2 107	1 765 991	2 817
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		9	3	3

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Kaakkois-Suomen TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	2 848	2 414 941	3 920
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	26	27	28

Liite 3. (jatkoa)

07 ETELÄ-SAVON TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 25

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	40	4 384	26	30	2 661	16
<i>Erikoismaatalous</i>	01	36	42 718	98	12	13 338	43
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	4	-	-	3	-	-
	02	24	73	160	2	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	01	1	-	-	-	-	-
	05	17	7 961	15	1	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	16	7 865	11	4	-	-
	14	13	10 455	13	1	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	48	51 684	102	10	5 515	14
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	2	-	-	1	-	-
	18	3	-	-	1	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	138	118 526	211	15	3 983	5
<i>Koneurakointi</i>	01	12	4 696	9	5	2 307	4
	02	202	190 346	351	57	26 683	42
	45	141	80 597	147	36	10 225	14
	90	8	2 002	2	3	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	199	135 951	268	14	5 872	11
	92	7	3 243	8	1	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	34	41 271	22	7	10 779	5
	52	14	3 409	8	-	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		959	708 996	1 468	203	84 802	166
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		21	12	11			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tot95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	15	3 080	3
Vaatteiden valmistus	18	12	10 122	22
Kustantaminen	22	17	13 359	28
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	10	10 559	22
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	21	14 301	23
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	48	68 291	118
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	56	66 419	108
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	6	8 794	22
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	19	8 165	15
Muu valmistus	36	38	17 920	41
Rakentaminen	45	346	258 134	464
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	114	157 775	161
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	79	114 589	43
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	367	598 895	431
Maaliikenne	60	602	341 538	753
Vesiliikenne	61	8	1 948	2
Liikennettä palveleva toiminta	63	10	8 037	5
Rahoituksen välitys	65	8	0	51
Vakuutusta palveleva toiminta	67	5	0	0
Kiinteistöalan palvelut	70	86	37 867	72
Koneiden vuokraus	71	5	1 797	3
Tietojenkäsittelypalvelu	72	13	16 911	31
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	187	56 645	137
Koulutus	80	12	4 112	7
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	89	32 498	85
Ympäristön huolto	90	10	9 133	13
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	14	11 292	18
Muut palvelut	93	153	30 286	92
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		32	36 351	74
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		2 382	1 938 818	2 844
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		9	4	4

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Etelä-Savon TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	3 341	2 647 814	4 312
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	29	27	34

Liite 3. (jatkoa)

08 POHJOIS-SAVON TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 24

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maatalous</i>	01	40	4 655	34	31	3 995	29
<i>Erikoismaatalous</i>	01	63	29 706	73	27	3 699	28
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	7	1 202	6	3	-	-
	02	25	1 169	140	3	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	17	3 032	3	2	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	50	23 116	39	12	7 762	13
	14	35	19 270	23	12	3 685	0
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	66	52 777	157	16	8 764	24
<i>Yllän ja turkisten jalostus</i>	18	2	-	-			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	128	89 468	158	33	12 631	25
<i>Koneurakointi</i>	01	16	8 325	7	7	2 753	3
	02	180	144 772	280	40	14 486	20
	45	186	97 448	188	44	23 759	35
	71	3	-	-			
	90	15	2 462	4	5	1 130	1
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	195	146 855	283	8	2 073	4
	92	7	903	2	1	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	54	293 867	71	9	4 836	1
	52	21	6 685	6	4	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		1 110	926 716	1 475	257	91 423	188
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		23	10	13			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	16	13 346	24
Vaatteiden valmistus	18	20	6 979	13
Kustantaminen	22	14	15 372	29
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	9	4 763	13
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	18	33 282	54
Perusmetallien ja metallituotteiden valmistus	27	6	3 511	10
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	47	68 212	112
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	68	61 732	95
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	9	3 164	6
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	6	14 967	23
Muu valmistus	36	37	43 671	72
Veden puhdistus ja jakelu	41	28	4 482	3
Rakentaminen	45	346	292 929	589
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	155	232 967	204
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	118	237 009	103
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	471	917 198	716
Maaliikenne	60	691	479 751	1 021
Liikennettä palveleva toiminta	63	14	11 443	49
Rahoituksen välitys	65	9	0	59
Kiinteistöalan palvelut	70	96	58 819	143
Koneiden vuokraus	71	18	2 641	3
Tietojenkäsittelypalvelu	72	17	8 916	29
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	254	112 872	285
Koulutus	80	18	6 837	20
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	162	68 825	204
Ympäristön huolto	90	17	20 640	23
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	11	5 028	17
Muut palvelut	93	237	43 070	131
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		37	24 663	34
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		2 949	2 797 089	4 084
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		7	3	3

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Pohjois-Savon TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	4 059	3 723 805	5 559
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	27	25	27

Liite 3. (jatkoa)

09 POHJOIS-KARJALAN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 19

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maafiloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maatalous</i>	01	26	3 789	8	21	1 882	6
<i>Erikoismaatalous</i>	01	63	30 417	47	16	4 242	9
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	5	525	0			
	02	16	1 143	67	5	418	0
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	20	3 810	2	2	268	0
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	41	22 576	38	10	3 142	4
	14	17	8 640	16	2	452	0
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	60	56 866	114	12	3 972	11
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	1	186	0			
	18	3	459	1			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	121	134 107	232	18	6 404	5
<i>Koneurakointi</i>	01	13	4 046	3	7	2 080	2
	02	134	129 678	248	16	9 004	13
	45	133	54 252	106	46	16 004	28
	71	2	704	0			
	90	24	5 824	10	10	1 813	2
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	162	99 512	212	11	3 199	4
	92	15	4 930	10	3	433	0
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	43	97 551	52	7	32 535	14
	52	7	8 811	6	2	562	0
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		906	667 826	1 172	188	86 410	98
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		21	13	8			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	14	11 165	18
Vaatteiden valmistus	18	11	4 699	8
Kustantaminen	22	13	27 108	42
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	6	9 901	18
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	20	16 169	35
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	56	86 805	114
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	54	46 786	73
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	7	3 203	8
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	6	4 728	7
Muu valmistus	36	31	24 422	50
Veden puhdistus ja jakelu	41	22	3 023	0
Rakentaminen	45	305	266 343	452
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	146	152 203	143
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	93	91 132	59
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	367	709 653	528
Maaliikenne	60	586	359 157	791
Liikennettä palveleva toiminta	63	21	31 884	54
Rahoituksen välitys	65	10	0	43
Vakuutusta palveleva toiminta	67	5	0	0
Kiinteistöalan palvelut	70	82	29 959	85
Koneiden vuokraus	71	10	9 361	7
Tietojenkäsittelypalvelu	72	8	5 603	11
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	217	71 278	177
Koulutus	80	11	3 957	12
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	127	50 917	128
Ympäristön huolto	90	14	20 848	34
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	15	6 166	5
Muut palvelut	93	165	33 529	97
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		29	47 950	37
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		2 451	2 127 949	3 036
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		<i>7</i>	<i>5</i>	<i>4</i>

- tietoa ei julkaista tietosuojaan vuoksi

C) Pohjois-Karjalan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	3 357	2 795 775	4 208
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	<i>27</i>	<i>24</i>	<i>28</i>

Liite 3. (jatkoa)

10 KESKI-SUOMEN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 30

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	21	2 192	20	19	1 768	20
<i>Erikoismaatalous</i>	01	35	31 393	74	13	7 156	33
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	3	-	-			
	02	28	622	133	3	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	16	3 899	4	1	53	0
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	64	30 334	49	24	12 624	19
	14	24	12 545	19	3	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	53	39 728	98	8	3 585	1
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	18	2	-	-			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	165	174 888	291	27	7 259	13
<i>Koneurakointi</i>	01	6	1 027	1	2	-	-
	02	149	149 823	277	38	16 963	21
	45	182	79 675	159	39	11 462	18
	71	1	-	-			
	90	12	2 608	4			
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	180	138 803	258	17	7 831	12
	92	11	8 044	18	2	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	34	20 256	13	9	9 718	5
	52	10	4 792	4			
Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat		996	702 074	1 425	205	80 021	149
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		<i>21</i>	<i>11</i>	<i>10</i>			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tol95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	20	8 000	11
Vaatteiden valmistus	18	16	5 790	18
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	19	8	6 487	17
Kustantaminen	22	31	45 729	86
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	11	27 079	40
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	26	23 618	38
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	79	78 953	155
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	68	68 687	99
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	5	5 409	12
Radio- te ja tietoliikennevälineiden valmistus	32	5	4 795	11
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	6	5 141	9
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	8	33 534	33
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	9	6 952	7
Muu valmistus	36	62	77 594	128
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	9	7 535	4
Veden puhdistus ja jakelu	41	10	3 065	4
Rakentaminen	45	428	307 470	547
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	165	267 173	209
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	104	142 214	65
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	395	684 595	500
Maaliikenne	60	628	364 124	845
Liikennettä palveleva toiminta	63	10	16 168	8
Rahoituksen välitys	65	13	0	72
Vakuutusta palveleva toiminta	67	6	0	1
Kiinteistöalan palvelut	70	81	25 627	63
Koneiden vuokraus	71	7	3 012	3
Tietojenkäsittelypalvelu	72	23	9 131	19
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	244	98 205	230
Koulutus	80	8	3 704	9
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	119	46 428	117
Ympäristön huolto	90	18	15 766	21
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	13	3 783	9
Muut palvelut	93	178	31 675	91
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		19	33 507	49
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		2 832	2 460 950	3 530
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		7	3	3

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Keski-Suomen TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	3 828	3 163 024	4 955
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	26	22	29

Liite 3. (jatkoa)

11 ETELÄ-POHJANMAAN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 27

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	52	60975	78	36	34588	48
<i>Erikoismaatalous</i>	01	237	221353	247	117	99069	101
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	8	2126	4	2	-	-
	02	22	567	70	3	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	5	1526	1	1	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	116	62276	110	45	18209	28
	14	19	20430	22	3	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	82	146263	147	23	8922	18
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	3	-	-	-	-	-
	19	3	-	-	-	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	170	207120	286	44	12963	18
<i>Koneurakointi</i>	01	36	11544	18	14	3803	6
	02	109	83085	142	37	18450	26
	45	206	98407	168	78	22901	39
	71	4	-	-	3	-	-
	90	15	3554	5	10	2177	2
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	156	83885	144	18	7247	9
	92	16	3844	8	2	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	55	262339	84	6	2123	1
	52	10	2066	6	1	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		1324	1276582	1550	443	232130	296
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		33	18	19			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	110	53 117	130
Vaatteiden valmistus	18	32	27 094	72
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	19	7	3 339	5
Kustantaminen	22	24	22 051	45
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	15	34 369	75
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	28	43 787	74
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	135	219 268	332
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	117	124 106	161
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	7	12 474	19
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	7	5 729	10
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	12	26 350	43
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	5	10 071	17
Muu valmistus	36	182	204 831	472
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	10	24 210	20
Veden puhdistus ja jakelu	41	19	4 587	6
Rakentaminen	45	491	503 295	859
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	278	310 938	294
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	187	443 877	152
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	609	973 776	725
Maaliikenne	60	642	491 946	1 044
Liikennettä palveleva toiminta	63	13	6 775	18
Rahoituksen välitys	65	11	0	42
Vakuutusta palveleva toiminta	67	5	0	1
Kiinteistöalan palvelut	70	95	28 498	48
Koneiden vuokraus	71	16	6 071	3
Tietojenkäsittelypalvelu	72	15	6 310	14
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	291	96 868	275
Koulutus	80	16	6 226	17
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	140	55 209	146
Ympäristön huolto	90	23	14 071	20
Järjestö	91	5	0	0
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	19	4 639	8
Muut palvelut	93	205	32 112	95
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		23	36 271	38
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3 794	3 832 265	5 280
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		14	6	6

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Etelä-Pohjanmaan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	5 118	5 108 847	6 830
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	26	25	23

Liite 3. (jatkoa)

12 POHJANMAAN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 30

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Toi 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maatalous</i>	01	49	30 560	42	36	20 872	28
<i>Erikoismaatalous</i>	01	1 226	1 042 546	1 307	402	255 916	346
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	12	1 725	5	2	-	-
	02	28	357	68	1	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	78	24 420	38	4	1 398	2
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	18	11 427	18	5	1 906	4
	14	12	15 310	10	3	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	103	271 017	290	20	14 698	14
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	1	-	-	-	-	-
	18	7	6 716	14	1	-	-
	19	1	-	-	-	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	147	141 499	267	23	8 129	13
<i>Koneurakointi</i>	01	24	3 881	4	9	1 650	1
	02	80	49 869	78	25	8 396	9
	45	156	82 113	161	37	12 109	16
	71	3	-	-	1	-	-
	90	11	2 764	5	4	1 093	2
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	165	105 576	195	7	3 925	5
	92	13	3 267	11	3	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	76	462 406	133	8	2 347	0
	52	11	5 029	4	4	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		2 221	2 265 060	2 655	595	335 632	443
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		27	15	17			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	34	45 248	91
Vaatteiden valmistus	18	40	20 257	52
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	19	5	7 022	15
Kustantaminen	22	27	24 996	42
Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden valmistus	24	5	674	0
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	18	24 828	50
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	29	47 253	68
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	87	92 936	158
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	72	44 053	69
Muu sähkökoneiden ja laitteiden valmistus	31	9	5 633	7
Radio- te ja tietoliikennevälineiden valmistus	32	6	3 437	7
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	13	22 689	35
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	27	36 665	65
Muu valmistus	36	55	54 110	90
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	10	15 137	11
Veden puhdistus ja jakelu	41	20	11 690	21
Rakentaminen	45	514	404 465	751
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	273	397 244	310
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	171	354 368	138
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	494	887 210	701
Maaliikenne	60	779	719 362	1 379
Liikennettä palveleva toiminta	63	22	35 761	21
Posti- ja teleliikenne	64	8	6 548	13
Rahoituksen välitys	65	27	0	64
Vakuutusta palveleva toiminta	67	9	0	3
Kiinteistöalan palvelut	70	104	28 196	67
Koneiden vuokraus	71	8	7 022	13
Tietojenkäsittelypalvelu	72	18	12 298	24
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	275	105 511	276
Koulutus	80	20	6 573	19
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	99	31 489	66
Ympäristön huolto	90	27	28 997	30
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	19	4 526	12
Muut palvelut	93	201	32 125	101
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		17	19 513	45
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3 542	3 537 836	4 814
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		13	6	6

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Pohjanmaan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	5 763	5 802 896	7 469
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	39	39	36

Liite 3. (jatkoa)

13 POHJOIS-POHJANMAAN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia: 42

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
<i>Maatalous</i>	01	36	20 573	35	25	6 211	21
<i>Erikoismaatalous</i>	01	76	46 802	54	21	10 350	8
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	6	762	0	1	-	-
	02	26	2 887	63	3	-	-
<i>Riista- ja kalatalous</i>	01	1	-	-	-	-	-
	05	52	20 348	29	4	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	214	129 011	230	57	23 614	35
	14	13	30 055	24	3	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	71	97 240	113	14	5 180	8
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	18	3	-	-	-	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	144	175 320	293	24	4 110	7
<i>Koneurakointi</i>	01	17	1 900	3	10	1 215	2
	02	130	102 718	186	29	13 545	21
	45	238	154 223	286	59	16 952	23
	71	2	-	-	-	-	-
	90	13	3 960	7	6	1 358	2
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	193	126 145	241	11	4 868	7
	92	19	3 117	5	2	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	56	403 841	52	10	1 640	0
	52	8	3 495	2	-	-	-
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		1 318	1 324 421	1 631	279	95 097	142
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		21	7	9			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tol95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	11	2 509	3
Vaatteiden valmistus	18	17	11 426	25
Kustantaminen	22	24	13 202	23
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	10	54 749	57
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	24	22 672	35
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	66	62 214	137
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	91	76 616	119
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	10	25 653	36
Autojen ja perävaunujen valmistus	34	5	4 203	4
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	7	1 472	0
Muu valmistus	36	63	44 055	61
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	11	20 948	14
Veden puhdistus ja jakelu	41	27	15 752	24
Rakentaminen	45	464	441 626	792
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	181	249 715	196
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	104	101 849	64
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	451	749 350	543
Maaliikenne	60	694	484 842	1 103
Vesiliikenne	61	6	1 837	1
Liikennettä palveleva toiminta	63	22	5 956	13
Posti- ja teleliikenne	64	8	1 277	0
Rahoituksen välitys	65	27	0	128
Kiinteistöalan palvelut	70	80	30 112	54
Koneiden vuokraus	71	13	19 808	11
Tietojenkäsittelypalvelu	72	13	14 776	18
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	233	93 189	178
Koulutus	80	15	6 073	15
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	131	57 015	153
Ympäristön huolto	90	23	25 529	35
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	16	3 782	4
Muut palvelut	93	226	39 927	113
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		30	30 058	55
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3 103	27 12 192	4 014
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		9	5	5

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	4 421	4 036 613	5 645
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	30	33	29

Liite 3. (jatkoa)

14 KAINUUN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia:10

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	4	-	-	3	-	-
<i>Erikoismaatalous</i>	01	21	9 799	18	7	4 149	6
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	1	-	-			
	02	13	2 339	58			
<i>Riista- ja kalatalous</i>	01	1	-	-			
	05	29	6 962	13	2	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	17	16 505	27	2	-	-
	14	12	6 781	10			
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	25	27 483	56	6	3 019	6
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	18	3	-	-			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	35	41 405	75	3	-	-
<i>Koneurakointi</i>	01	2	-	-			
	02	64	79 390	148	5	1 239	2
	45	66	36 431	70	9	3 270	5
	90	7	1 300	0	3	-	-
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	111	99 277	211	1	-	-
	92	12	6 042	13	2	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	26	39 301	34	3	-	-
	52	4	-	-			
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		453	376 277	743	46	15 491	23
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		10	4	3			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	Tol95	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Tekstiilien valmistus	17	6	536	0
Kustantaminen	22	16	22 172	42
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	12	16 429	24
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	23	49 107	88
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	18	8 970	18
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	5	4 397	9
Muu valmistus	36	14	12 501	27
Veden puhdistus ja jakelu	41	6	864	1
Rakentaminen	45	132	116 896	219
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	66	129 760	123
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	48	105 860	64
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	269	678 013	565
Maaliikenne	60	299	169 590	376
Liikennettä palveleva toiminta	63	13	14 415	21
Rahoituksen välitys	65	6	0	27
Kiinteistöalan palvelut	70	50	33 388	101
Koneiden vuokraus	71	7	2 096	3
Tietojenkäsittelypalvelu	72	9	11 691	24
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	102	44 402	131
Koulutus	80	10	6 950	43
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	62	30 360	85
Ympäristön huolto	90	7	7 533	12
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	7	3 416	11
Muut palvelut	93	131	27 754	93
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		29	13 838	25
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		1 347	1 510 938	2 132
Näistä maatilojen yhteydessä olevia %		5	3	2

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Kainuun TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	1 800	1 887 215	2 875
Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)	34	25	35

Liite 3. (jatkoa)

15 LAPIN TYÖ- JA ELINKEINOKESKUS

Kuntia:22

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	13	2 617	5	10	2 059	5
<i>Erikoismaatalous</i>	01	46	17 374	24	6	4 338	7
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	3	-	-	1	-	-
	02	23	1 413	92			
<i>Rüista- ja kalatalous</i>	05	42	10 522	17			
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	10	57	27 719	49	3	-	-
	14	9	7 592	6	1	-	-
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	48	37 245	83	6	8 384	14
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	18	10	2 854	11	1	-	-
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	121	135 722	225	5	4 337	6
<i>Koneurakointi</i>	01	5	752	1	3	-	-
	02	151	152 042	249	8	3 248	2
	45	152	92 125	175	9	2 947	5
	90	27	7 305	12	8	2 396	3
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	373	278 581	597	4	-	-
	92	40	13 293	36	2	-	-
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	23	35 669	15	1	-	-
	52	3	-	-			
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		1 146	825 001	1 598	68	31 109	48
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		6	4	3			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Tekstiilien valmistus	17	25	6 744	10
Vaatteiden valmistus	18	38	10 072	15
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	19	5	2 128	4
Kustantaminen	22	22	19 361	34
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	25	6	10 678	20
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	19	22 042	42
Metallituotteiden valmistus, pl- koneet	28	24	18 783	39
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	51	33 034	64
Lääkintäkojeiden yms. valmistus	33	7	6 325	11
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	9	4 890	7
Muu valmistus	36	53	26 553	50
Sähkö- kaasu ja vesihuolto	40	9	123 093	31
Veden puhdistus ja jakelu	41	23	5 869	6
Rakentaminen	45	410	364 945	659
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	134	254 373	213
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	68	317 919	53
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	557	1 160 027	904
Maaliikenne	60	784	457 238	1 014
	62	6	1 695	1
Liikennettä palveleva toiminta	63	47	17 058	57
Rahoituksen välitys	65	5	0	11
Vakuutusta palveleva toiminta	67	7	0	2
Kiinteistöalan palvelut	70	125	67 118	118
Koneiden vuokraus	71	27	11 329	11
Tietojenkäsittelypalvelu	72	17	12 039	19
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	269	111 635	272
Koulutus	80	23	8 497	39
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	115	35 976	84
Ympäristön huolto	90	17	16 874	22
Virkistys, kulttuuri ja urheilutoiminta	92	29	8 395	24
Muut palvelut	93	196	44 140	140
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		34	14 855	33
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		3 161	3 193 685	4 009
<i>Näistä maatilojen yhteydessä olevia %</i>		3	1	2

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Lapin TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	4 307	4 018 686	5 607
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	27	21	29

Liite 3. (jatkoa)

20 AHVENANMAA

Kuntia:16

Toimialajakauma

A) Alkutuotantoon sidoksissa olevat toimialat

Alkutuotantoon sidoksissa oleva toimiala	Tol 95	Kaikki yritykset			Joista maataloilla toimii		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:lää
<i>Maatalous</i>	01	9	4 797	8	7	2301	6
<i>Erikoismaatalous</i>	01	10	8 326	13	3	-	-
<i>Maa- ja metsätalouden palvelut</i>	01	2	-	-	1	-	-
	02	1	-	-			
<i>Riista- ja kalatalous</i>	05	38	82 605	112	3	-	-
<i>Turpeen ja hiekan nosto</i>	14	3	-	-			
<i>Elintarvikkeiden jatkojalostus</i>	15	13	53 582	48	1	-	-
<i>Villan ja turkisten jalostus</i>	17	1	-	-			
<i>Puutavaran ja puutuotteiden valmistus</i>	20	12	46 241	27			
<i>Koneurakointi</i>	01	4	-	-			
	02	8	4 281	6	1	-	-
	45	36	26 563	40	11	2747	2
<i>Matkailu ja virkistyspalvelut</i>	55	80	36 965	71	5	1887	3
<i>Maatilan tuotteiden tukku- ja vähittäiskauppa</i>	51	9	81 532	33			
	52	2	-	-			
<i>Yhteensä alkutuotantoon sidoksissa olevilla toimialat</i>		228	357 734	372	32	12 238	19
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		14	3	5			

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

Liite 3. (jatkoa)

B) Muut toimialat

Toimialan nimi	To195	Kaikki yritykset		
		Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	26	7	5 280	8
Koneiden ja laitteiden valmistus	29	7	12 186	20
Muu kulkuneuvojen valmistus	35	8	1 481	1
Veden puhdistus ja jakelu	41	6	1 032	1
Rakentaminen	45	125	72 615	129
Moottoriajoneuvojen kauppa, korjaus, huolto	50	23	36 316	28
Agentuuritoiminta, tukkukauppa	51	17	14 020	11
Vähittäiskauppa pl moottoriajoneuvot	52	68	120 576	119
Maaliikenne	60	76	30 789	66
Vesiliikenne	61	6	4 720	11
Vakuutusta palveleva toiminta	67	11	0	2
Kiinteistöalan palvelut	70	7	16 675	4
Muu liike-elämää palveleva toiminta	74	32	8 876	25
terveyden huolto ja sosiaalipalvelut	85	8	1 510	2
Muut palvelut	93	16	2 698	6
Toimialat, joilla alle 5 yritystä		34	41 595	33
Yhteensä muilla toimialoilla toimivia yrityksiä		451	370 369	466
<i>Näistä maatalojen yhteydessä olevia %</i>		10	4	4

- tietoa ei julkaista tietosuojan vuoksi

C) Ahvenanmaan TE-keskuksen alueella sijaitsevat maaseudun pienyritykset

	Yrityksiä Kpl	Liikevaihto 1000 mk	Henkilöstö H:löä
Maaseudun pienyrityksiä yhteensä	679	1 047 240	1 086
<i>Joista sidoksissa alkutuotantoon (%)</i>	34	34	34

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia (tiedonantoja)
Research Reports of the Agricultural Economics Research Institute

- No 223 Niemi, J. 1998. Agricultural trade relations between ASEAN and the EU. 82 p.
- No 224 Lehtonen, H. 1998. Suomen maatalouden alueellinen sektorimalli. Versio 1.0. 155 s.
- No 225 Lankoski, J. 1998. Linkages between agricultural trade and the environment. 79 p.
Lankoski, J. 1998. Agricultural trade liberalisation and environmental externalities. 7-31 p.
Lankoski, J. & Lehtonen, H. 1998. Agricultural policy reforms and environmental quality in Finland: a sector model application. 32-52 p.
Alanen, L. & Lankoski, J. 1998. Impacts of environmental protection on agricultural trade and competitiveness. 53-73 p.
- No 226 Forsman, S. & Aro, J. 1998. Elintarvikealan maaseutuyritysten keskeiset markkinointikanavat. s. 7-56.
Kupiainen, T. 1998. Elämystyylit elintarvikkeiden kuluttajasegmentoinnissa. s. 59-136.
- No 227 Haataja, K. 1998. Karjanlannan käytön kannattavuus. 107 s.
- No 228 Miettinen, M. 1998. Maatalouden verotus Saksassa. 187 s.
- No 229 Pietola, K., Lempiö, P. & Heikkilä, A-M. 1998. Kotieläinrakennusinvestointien kannattavuus ja maksuvalmius. 119 s.
- No 230 Ala-Orvola, L. (toim.). 1998. Käyttöomaisuuskirjanpidon uudistus kirjanpito-tiloilla. 73 s.
Ala-Orvola, L., Rantala, O. & Pietola, K. 1998. Käyttöomaisuuden arvostus- ja poistomenetelmän uudistus maatalouden kannattavuuskirjanpidossa. s. 7-23.
Valkola, J. 1998. Käyttöomaisuuden arvostus- ja poistomenetelmän muutoksen vaikutus kirjanpito-tilojen tuloksiin. s. 24-73.
- No 231 Rantamäki-Lahtinen, L. 1999. Viljelijöiden eläketurvan taloudellinen tarkastelu. s. 11-75.
Lehmusvuori, P. 1999. Lomituspalveluihin tehtyjen muutosten vaikutukset kotieläintiloilla. s. 76-168.
- No 232 Lehtonen, H., Linjakumpu, H., Knuutila, M. & Marttila, J. 1999. Maatalouden rakennekehitys vuoteen 2008. 137 s.
- No 233 Virolainen, M. 1999. Hormonilihariita EU:n ja USA:n välillä - SPS-sopimuksen merkitys vapautuvassa maailmankaupassa. 71 s.
- No 234 Myyrä, S. ja Pietola, K. Tuottavuuskehitys Suomen maataloudessa vuosina 1987-97. 57 s.

MAATALOUDEN
TALOUDELLINEN
TUTKIMUSLAITOS

Julkaisun hinta 70:–
ISBN 951-687-046-5
ISSN 1239-8799